
KATSO KANSSANI

-OPAS VARHAISKASVATTAJILLE KATSOMUSKASVATUKSEN
TOTEUTTAMISESTA VARHAISKASVATUKSESSA-

Sosiaalialan opinnäytetyö | 2018 | Jenni Salo | Laurea Amk

*"KESKEISIN KEINO TÄYTEEN IHMISYYTEEN
KASVAMISESSA ON MIELIKUVITTELU. SE
AUTTAA KATSOMAAN TOISEN SILMIN
TOISEN ASEMASTA." -ARTO O. SALONEN-*

Sisällys

Alkusanat	3
Mitä uusi vasu sanoo katsomuskasvatuksesta?	4
Kasvatusyhteistyöllä kohti yhteistä ymmärrystä	5
Menetelmäpankki	7
Uskonnot ympärillämme	9
Kristinusko	10
Kristinuskon suuntauokset	12
Juutalaisuus	15
Islam.....	16
Hindulaisuus	18
Buddhalaisuus.....	19
Kiinan uskonnot	21
Jehovan todistajat.....	23
Myöhempien Aikojen Pyhien Jeesuksen Kristuksen Kirkko (Mormonit).....	24
Uskonottomuus	26
Materiaalia	27
Lähteet	29

*Keskeinen osa
katsomuskasvatusta on
pysähtyä toisen ihmisen
ajatusten ja mielteiden
äärelle*

Alkusanat

Maailmankatsomukset, uskonnot, uskomukset ja uskonnollisuus ovat asioita, jotka ovat herättäneet vahvoja tunteita niin hyvässä kuin pahassa, niin kauan kuin niitä on ollut. Uskonnot näkyvät toisaalla vallankäytön välineenä, joilla lietsotaan sotia ja vihaa. Toisaalla kuitenkin yhteisölliset katsomukset liittävät ihmisiä toisiinsa ja löytävät vastauksia ihmistä askarruttaviin elämän ja kuoleman kysymyksiin sekä kannustavat juhlimaan sekä elämän että uskon merkkihetkiä. Uskonto tukee myös ihmisen oman hengellisyyden ja henkisyyslöytymistä.

Moni kokeekin katsomuksen tärkeänä osana omaa identiteettiä ja elämäntapaa. Loppupeleissä uskonnon perimmäinen tarkoitus ei koskaan ole uhata toista ihmistä vaan pikemminkin rakentaa eri tavoin katsovien välille siltoja, joiden kautta elämä moniarvoisessa yhteiskunnassa tulisi entistä mielenkiintoisemmaksi. (Tast 2017, 12.)

Valtakunnalliset varhaiskasvatussuunnitelman perusteet on velvoittava asiakirja, joten se velvoittaa varhaiskasvattajan toteuttamaan myös katsomuskasvatusta varhaiskasvatuksessa. Katsomuskasvatusta ei voi toteuttaa omien kiinnostuksen kohteiden tai vakaumuksen mukaan, vaan on sitouduttava toteuttamaan sitä Vasun (valtakunnalliset varhaiskasvatussuunnitelman perusteet) katsomuskasvatuksen tavoitteiden ja yhteisten käytäntöjen kautta. On tärkeää ymmärtää katsomuskasvatuksen tärkeys ja se, että jokaisella varhaiskasvatukseen osallistuvalla lapsella on oikeus saada kohdata sekä oma että muiden katsomukset. (Tast 2017, 12.)

Lukemieni kirjojen perusteella, jotka käsittelevät uskontojen ja varhaiskasvatuksen suhdetta, voin todeta, että moni varhaiskasvattaja on ollut enemmän kuin yksityisessä katsomuskasvatusta edeltäneen uskontokasvatuksen kanssa. Uskontokasvatusta ei ole uskallettu toteuttaa, kun ei ole ollut tietoa, keinoja tai menetelmiä sen toteuttamiseen. Moni on ajatellut aiheuttavansa ”vähiten vahinkoa” olemalla toteuttamatta uskontokasvatusta ollenkaan. Toinen on taas jättänyt uskontokasvatuksen seurakunnan työntekijän harteille.

Katsomuskasvatus on yksi uuden valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden osista, joten jokainen varhaiskasvatuksen ammattilainen on velvollinen toteuttamaan sitä omassa työssään. Enää uskontokasvatuksen aikainen tekemättömyys ei riitä. Tästä syystä olen koonnut oppaan, johon on koottu katsomuskasvatuksen toteuttamiseen tarvittavaa tietoa ja materiaalia. Opas sisältää uuden Vasun näkökulman katsomuskasvatukseen, tietoa ympärillämme vaikuttavista uskonnoista, menetelmiä ja vinkkejä katsomuskasvatuksen toteuttamiseen sekä materiaalia katsomuskasvatukseen liittyen.

Olen itse sitä mieltä, että tieto lisää tekoja. On paljon helpompi ottaa omaan työskentelyyn menetelmiä, jos on tietoa myös niiden taustoista. Toivon, että opas kannustaa jokaista varhaiskasvatuksen ammattilaista perehtymään uskontojen ja katsomusten maailmaan ja näin ottamaan katsomuskasvatuksen menetelmiä mukaan myös omaan työhönsä ja kehittämään niitä. Tällä tavalla tuemme lapsen kasvatuksellisen ja kulttuurin identiteetin syntymistä ja annamme hänelle parhaat mahdolliset eväät moniarvoiseen yhteiskuntaan.

Rakennetaan yhdessä siltoja katsomusten välille

Jenni Salo

Mitä uusi vasu sanoo katsomuskasvatuksesta?

Minä ja meidän yhteisömme

”Varhaiskasvatuksen katsomuskasvatuksessa yhteisen tutustumisen kohteena ovat **lapsiryhmässä läsnä olevat uskonnot ja muut katsomukset**. Uskonnottomuutta tarkastellaan muiden katsomusten rinnalla. Tavoitteena on edistää keskinäistä kunnioitusta ja ymmärrystä eri katsomuksia kohtaan sekä tukea lasten kulttuuristen ja katsomuksellisten identiteettien kehittymistä. Lasten kanssa tutustutaan erilaisiin katsomuksiin ja niihin liittyviin perinteisiin. Luontevia tapoja tarkastella katsomuksia ovat esimerkiksi vuodenkiertoon liittyvät juhlat ja tapahtumat sekä päivittäiset tilanteet, kuten pukeutuminen tai ruokailu. Lasten ihmettelylle annetaan tilaa, ja heidän kanssaan pohditaan heitä askarruttavia elämänskysymyksiä.

VARHAISKASVATUKSEN PEDAGOGISEN TOIMINNAN SUUNNITTELU JA TOTEUTTAMINEN

Katsomuskasvatuksessa tehdään yhteistyötä huoltajien kanssa kunkin perheen taustaa, katsomuksia ja arvoja kuullen ja kunnioittaen. Katsomuskasvatus tukee muun muassa lasten kulttuuriseen osaamiseen, vuorovaikutukseen ja ilmaisuun sekä ajatteluun ja oppimiseen liittyvää laaja-alaista osaamista.

Suora lainaus: (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 22-23, 43-44.)

Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Lapset kasvavat kulttuurisesti, kielellisesti ja katsomuksellisesti moninaisessa maailmassa. Tämä korostaa sosiaalisten ja vuorovaikutustaitojen sekä kulttuurisen osaamisen merkitystä. Osaamiseen kuuluu taito kuunnella, tunnistaa ja ymmärtää eri näkemyksiä sekä kyky reflektoida omia arvoja ja asenteita. Vuorovaikutustaidoilla sekä kyvyllä ilmaista itseään ja ymmärtää muita on tärkeä merkitys identiteetille, toimintakyvyille ja hyvinvoinnille. Toimiva vuorovaikutus erilaisista kulttuuri- ja katsomustaustoista tulevien ihmisten kanssa edellyttää oman ja muiden kulttuurin ja katsomuksellisen taustan ymmärtämistä ja kunnioittamista. Varhaiskasvatuksen tehtävä on edistää lasten kulttuurista osaamista sekä heidän vuorovaikutus- ja ilmaisutaitojaan.

Lapsia rohkaistaan tutustumaan toisiin ihmisiin, kieliin ja kulttuureihin. Henkilöstö toimii mallina lapsille erilaisten ihmisten sekä kielellisen, kulttuurisen ja katsomuksellisen moninaisuuden myönteisessä kohtaamisessa. Lapsia ohjataan ystävällisyyteen ja hyviin tapoihin. Yhteistyöhön perustuva toiminta luo mahdollisuuksia harjoitella vuorovaikutus- ja ilmaisutaitoja eri tilanteissa ja erilaisten ihmisten kanssa. Lasten kanssa harjoitellaan asettumista toisen asemaan, opetellaan tarkastelemaan asioita eri näkökulmista sekä ratkaisemaan ristiriitatilanteita rakentavasti. Tämä vahvistaa lasten sosiaalisia taitoja. Lapsia tuetaan kulttuuri-identiteettien rakentamisessa. Varhaiskasvatuksessa saadut kokemukset, tiedot ja taidot kulttuuriperinnöstä vahvistavat lapsen kykyä omaksua, käyttää ja muuttaa kulttuuria. Esimerkiksi leikit, ruokailuhetket ja juhlat tarjoavat tilaisuuksia jakaa kokemuksia erilaisista perinteistä ja tavoista. Lapsia tuetaan myönteisen suhteen luomisessa moninaiseen ympäristöön.”

Kasvatusyhteistyöllä kohti yhteistä ymmärrystä

1. YHTEISTYÖ HUOLTAJIEN KANSSA

Katsomuskasvatus avaa uudenlaisen oven vanhempien kanssa tehtävään yhteistyöhön, jonka perustana on näkemys siitä, että **mitä paremmin yhteistyö toteutuu, sitä paremmin lapsi voi.**

Huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö onkin yksi merkittävimmistä yhteistyömuodoista varhaiskasvatuksessa ja sen toteutumisesta vastaa aina varhaiskasvattaja. Tärkeää on myös saavuttaa huoltajien ja varhaiskasvatuksen välille luottamus, tasa-arvoinen vuorovaikutus sekä keskinäinen kunnioitus, sillä juuri nämä asiat tukevat kasvatusyhteistyötä. Vanhempien kanssa käytävät vasukeskustelut myös antavat vanhemmille mahdollisuuden osallistua yhä enemmän varhaiskasvatuksen toimintaan ja samalla tuoda mukana myös **omaa katsomuksellista asiantuntijuuttaan** koko varhaiskasvatuksen käytettäväksi. Lapsen kokemus siitä, että hänen perheensä on hyväksytty ja arvostettu, on ensiarvoisen tärkeää. (Haapsalo 2017, 8.)

Katsomuskasvatuksen laadukkuuden takaamiseksi on ehdottoman tärkeää, että kodin ja päiväkodin

välillä on jatkuva, luottamuksellinen ja avoin keskusteluyhteys. Vaikka avoin keskustelu kodin ja päiväkodin välillä on aina tärkeää, on se erityisen tärkeää silloin kun vanhempien katsomuksellinen tausta määrittää paljolti heidän arvojaan ja elämäntapaansa. Esimerkiksi vähemmistöuskontoon kuuluvat **vanhemmat välittävät lähes aina mielellään tietoa varhaiskasvattajille uskonnostaan, sillä ovathan vanhemmat lastensa kasvun ja kehityksen asiantuntijoita.** Varhaiskasvattajan on taas vastavuoroisesti kerrottava vanhemmille päiväkodin toimintatavoista ja arvoista. Yhteisen keskustelun kautta voidaan miettiä, **millä tavalla vanhemmat haluavat, että heidän katsomuksellinen taustansa otetaan huomioon varhaiskasvatuksessa.** Tie yhteiseen ymmärrykseen ja jaettuun toimintakulttuuriin syntyy vain avoimen keskustelun kautta. Yhteistyön kautta luodaan yhdessä edellytykset lapsen tasapainoiselle kehitykselle. (Ahonen 2017, 231-232; Paavola & Talib 2010, 234.)

”Lapsen kokemus siitä, että hänen perheensä on hyväksytty ja arvostettu, on ensiarvoisen tärkeää.”

On kuitenkin tärkeää huomioida se, ettei **yhteistä kieltä** päiväkodin ja vanhempien välillä aina ole. Tällaisissa tilanteissa **tulkki** tulee olla aina mukana lapsen vasu-keskusteluissa. Yhtä tärkeää tulkin läsnäolo olisi kuitenkin myös lapsen aloituskeskustelussa, jossa selviää paljon **perheen elämästä ja kulttuurista.**

On tärkeää keskustella perheen katsomuksesta jo lapsen aloituskeskustelussa.

2. VARHAISKASVATAJIEN KESKINÄINEN YHTEISTYÖ

6

Varhaiskasvatuksen henkilöstön sisällä on myös monenlaista osaamista. Kasvatustyömerkitys korostuu myös **varhaiskasvatuksen henkilöstön välillä tehtävän yhteistyön kautta**. Koko kasvatustyö päiväkodeissa painottuu juuri yhteistyölle, jossa kaikkien ammatillista osaamista hyödynnetään ja yhteisiin näkemyksiin ja periaatteisiin sitoudutaan. Vaikka uskonnot, uskontokasvatus ja nykyinen katsomuskasvatus nähdään päiväkodeissa usein vaikeina aiheina, tulee jokaisen varhaiskasvattajan **jakaa tietämystään aiheesta** ja näin taata se, että myös katsomuskasvatus näkyy päiväkodin arjessa, eikä sitä vain sivuuteta. Varhaiskasvattajan tulee **nähdä uskontojen ja uskonnottomuuden merkityksen jokaisen ihmisen elämässä** ja kulttuurissa, eikä laittaa uskontoja tai uskonnottomuutta paremmuusjärjestykseen. Tieto eri uskonnoista ja niiden luonteesta auttaa varhaiskasvattajaa ottamaan ne huomioon ryhmässään ja se myös poistaa ennakkoluuloja. (Kangasmaa, Petäjä & Vuorelma 2008, 41.)

”Tieto eri uskonnoista ja niiden luonteesta poistaa ennakkoluuloja ja auttaa varhaiskasvattajaa ottamaan ne huomioon ryhmässään.”

3. YHTEISTYÖ SEURAKUNNAN KANSSA

Päiväkodin ja kodin lisäksi tärkeänä yhteistyötahona jo uskontokasvatuksen aikaan on toiminut **luterilainen seurakunta**. Uudet varhaiskasvatussuunnitelman perusteet nimeää evankelis-luterilaisen seurakunnan yhä edelleen keskeiseksi varhaiskasvatuksen yhteistyökumppaniksi. Tämän lisäksi yhteistyö myös muiden uskontokuntien kanssa on mahdollista. Varhaiskasvatuksen yhtenä tavoitteena on antaa valmiuksia ymmärtää ja kunnioittaa kulttuuriperintöä sekä omaa että muiden kielellistä, kulttuurillista, uskonnollista ja katsomuksellista taustaa. Länsimainen kulttuuriperinne pohjautuu pitkälti kristilliseen perinteeseen ja arvomaailmaan, ja näin ollen **kristillinen arvopohja on myös keskeinen osa suomalaista kulttuuriperintöä**. Paikallinen seurakunta ja kirkot ovat täynnä **yleissivistäviä elementtejä**, joten varhaiskasvatuksen ja seurakunnan yhteistyömahdollisuudet ovatkin moninaiset juuri oppimisympäristöjä mietittäessä. On kuitenkin hyvä muistaa, että seurakunnalla ei ole kasvatustehtävää katsomuskasvatuksen toteuttamisessa, joten seurakunta voidaankin nähdä vain **tukena katsomuskasvatuksen toteuttamisessa** ja heidän ammattitaitoaan voidaan hyödyntää mietittäessä katsomuskasvatuksen toteuttamista päiväkodissa. (Petäjä & Ojell 2017, 87-88, 93.) Alla oleva kuva varhaiskasvatuksen ja seurakunnan kumppanuuden koreista selkeyttää yhteistyömahdollisuuksia ja katsomuskasvatuksen toteuttamista vielä enemmän.

Kuva: Opetushallitus.

Menetelmäpankki

Kokoamani menetelmäpankki antaa suoria menetelmiä sekä vinkkejä toteuttaa varhaiskasvatusta käytännössä, mutta sen lisäksi se sisältää tietoa siitä, millä tavalla lapsi kokee uskonnollisia tai katsomuksellisia asioita omassa elämässään. Menetelmäpankki on pyritty kokoamaan lapsen näkökulmasta käsin ja pohtien sitä, millaiset asiat uskonnoissa koskettavat juuri lapsen maailmaa. Laadukas katsomuskasvatus ei tarkoita vain sitä, että tasaisin väliajoin järjestetään jokin tapahtuma, jossa katsomuksia käsitellään vaan katsomukset näkyvät kokonaisvaltaisesti lasten arjessa esimerkiksi kysymysten ja ihmettelyn kautta. Toivon mukaan moni varhaiskasvattaja saa uusia menetelmiä toteuttaa katsomuskasvatusta käytännössä, sekä vinkkejä jo omien menetelmien soveltamiseen.

Lasten kysymykset ja ihmettelyn taito

Lähes jokainen lapsen päivä sisältää paljon kysymyksiä ja pohdintaa, jonka avulla lapsi rakentaa pohjaa omalle elämälleen ja sille, miten maailman näkee. Lapset voivat esittää hyvinkin vaikeita kysymyksiä, kuten kysymyksiä elämän tarkoituksesta, kuolemasta ja maailmankaikkeudesta. Vaikka tällaiset uskontoon liittyvät kysymykset ovat aikuisille usein henkilökohtaisia asioita, on tärkeää, että lapsi saa tietoa ja kokemuksia uskontojen ilmiöistä. Lapsi ei odota, että aikuisilla olisi vastauksia kaikkiin kysymyksiin, joten vaikeitakaan aiheita ei kannata välttää, vaan sen sijaan keskustella lapsen kanssa avoimesti siitä, millä eri tavoilla ihmiset näkevät maailman. (Kokkonen 2008, 74-45.) Katsomuskasvatus onkin siis aidoimmillaan arjen hetkissä, joissa lapsen kysymykset tai ihmettely tuovat katsomuskasvatuksen kysymykset osaksi päivää.

Millä tavalla huomioon ja vastaan lapsen kysymyksiin?

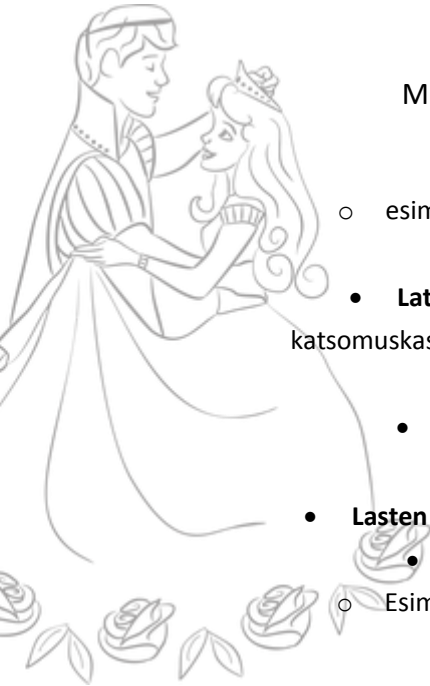
- Vastaa lapsen kysymyksiin mahdollisimman rehellisesti ja konkreettisesti. Tieto lapsen (ja muiden lapsiryhmän lapsien) uskonnosta helpottaa kysymyksiin vastaamista. Ota esille lapsen oma uskonto, mutta korosta, ettei ole yhtä oikeaa tapaa nähdä asioita. Anna esimerkkejä siitä miten muut ajattelevat ja toimivat. Esim. miksi joku pukeutuu tietyllä tavalla tai ei syö tiettyä ruokaa
 - Pyri luomaan lapselle rauhallinen ja turvallinen olo vaikeidenkin kysymysten äärellä
 - Anna aikaa ja tilaa ihmettelylle
- Anna lapselle myös mahdollisuus ilmaista pohdintojaan ilman aikuisen selitystä ”asian todellisesta laidasta”

Vierailut, esineet ja musiikki

Katsomuskasvatus ei ole minkään uskonnon tai katsomuksen opettamista, vaan kaikki katsomukset nähdään tasavertaisina.

- Kulttuurillisissa tai katsomuksellisissa paikoissa vierailu
 - Kirkot, muut uskonnolliset paikat, museot
- Vieraan kulttuurin edustaja kertomaan lapsiryhmälle omasta kulttuurista/katsomuksesta
 - esim. lapsen vanhempi tai sukulainen
- Eri kulttuureihin/katsomuksiin liittyvät esineet (esim. vaatteet, mausteet, kuvat, kirjallisuus, symbolit)
 - Lapsi tuo mukanaan päiväkotiin ja niitä tutkitaan ja niistä keskustellaan
 - Vierailijan mukana tuomat esineet
- Eri kulttuurien laulut ja musiikki
 - Tutustutaan ryhmän lasten kulttuurien musiikkiin

Lapsille tarinat ovat luontainen tapa käsitellä elämän vaikeita kysymyksiä ja kokemuksia. Tarinoita niin kerrotaan kuin kuunnellaan, ja niihin on helppo eläytyä ja samaistua. Tarinat myös antavat aiheita leikkeihin. Leikki on lapselle kanava, jonka kautta hän käsittelee erilaisia tunteita ja oppii uusia asioita. Lapset elävät tapahtumia uudelleen leikin kautta. Tästä syystä esimerkiksi kuolleelle linnulle tai kuihtuneelle kukalle järjestetään hautajaiset, johon osallistuvat niin barbit kuin dinotkin. Lapsi siis leikkii niitä kokemuksia, joita hän kokee arkiympäristössään ja näin elää ja käsittelee niitä uudelleen. (Kokkonen 2008, 77-81.)

Miten katsomuskasvatusta voisi toteuttaa tarinoiden ja leikin kautta?

- Erilaisiin katsomuksiin ja kulttuureihin liittyvät **sadut ja tarinat**:
 - esim. Petra-kirjasarja (Eevamaria Halttunen): Petra tanssii (2006), Petra löytää Petran (2007), Petra Buddhan poluilla (2007), Petra ja revontulet (2008)
- **Lattiakuvat** katsomuksiin liittyvien tarinoiden pohjalta: Ohjeita esim. kirjassa Lattiakuvat katsomuskasvatuksessa ja opetuksessa (Kaisa Aitlahti, Raili Keränen-Pantsu, Aulikki Mäkinen & Riikka Reina 2017)
- **Nukketeatteri ja draama** mahdollistavat asioiden esittämisen lapsille eri tavoilla
 - **Sadutus** katsomuksellisesta aiheesta tai kuvasta
- **Lasten leikkien havainnointi ja johdattelu** esim. millä eri tavoilla häitä tai hautajaisia voi leikkiä?
 - **Oppimisympäristön katsomuksellinen tukeminen ja leikkien rikastuttaminen**
 - Esim. pyhäinpäivän aikaan pieni arkku toimintaympäristöön ja luonnon hyödyntäminen (esim. mitä taivaalla näkyy tai kuuluu?)

Rituaalit, tavat ja perinteet

Lapsen elämä on vauvasta alkaen täynnä rituaaleja, jotka tekevät lapsen elämästä säännöllisen ja näin luovat myös turvallisuutta. Lapsi ymmärtää helposti elämän kiertokulun, johon kuuluvat siirtymäriittejä, kuten syntymä, aikuistuminen, avioituminen, perheen perustaminen ja kuolema. Lapselle on tärkeää, että hänen kanssaan keskustellaan näistä elämän hetkistä ja kerrotaan esimerkiksi siitä, millä eri tavoilla ihmiset viettävät näitä elämän merkkihetkiä. Lisäksi siirtymäriitteihin liittyvät läheisesti myös juhlaperinteet, jotka luovat yhteisöllisyyttä. (Kokkonen 2008, 80.)

Koska lapsi ymmärtää jo hyvin varhaisessa vaiheessa elämän tärkeimmät siirtymäriitit, on tärkeää, että niistä keskustellaan myös päiväkodissa. Eri kulttuureissa ja uskonnoissa on kuitenkin eri tapoja viettää näitä siirtymäriittejä. Myöhemmin oppaassa oleva uskontojen esittely antaa näkökulmia eri uskontojen perinteisiin viettää elämän merkkihetkiä (syntymä, aikuistuminen, häät, kuolema jne.). Luontaisia tapoja lapselle käsitellä näitä perinteitä ovat leikit, tarinat ja askartelut.

Tietyt juhlat liittyvät luterilaisuuteen, mutta sitäkin enemmän suomalaiseen kulttuuriin. Tällaisia juhlaperinteitä on tärkeää vaalia ja niistä puhuminen on myös yleissivistävää. Suomalaisten juhlien tarkoituksena voi kertoa, mutta tulee korostaa sitä, että jokainen juhlii näitä juhlia eri tavalla ja eri syystä. Suomalaisten juhlaperinteiden ohella myös lapsiryhmässä vallitsevien muiden uskontojen juhlat tulee ottaa huomioon. Pääasiassa esimerkiksi joulujuhlan tulisi olla sellainen, että jokainen lapsi voi siihen osallistua. Myös eri uskontojen juhlaperinteistä löytyy tietoa uskonnot ympärillämme -luvusta.

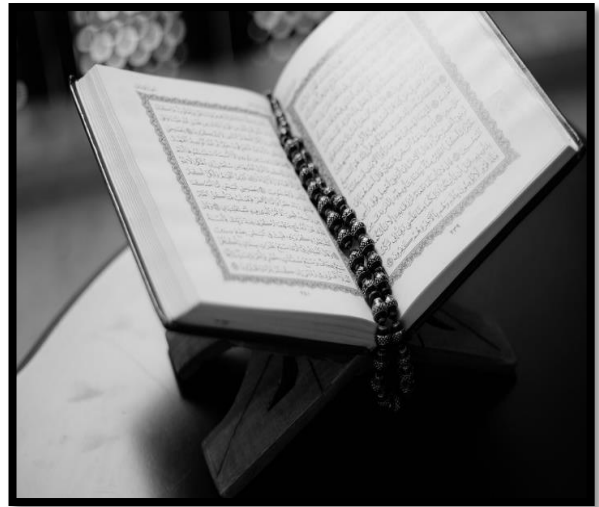
Rituaaleihin, tapoihin, perinteisiin ja juhliin liittyvää kirjallisuutta:

- **Aikamoinen ajantieto** (Mauri Kunnas 2016)
- **Lasten oma lauluvuosi** (Hannele Soljander-Halme 2016)
- **Adventista Ramadaniin: Uskonnolliset juhlat Suomessa** (Tuija Pyhäranta, Joonas Raudaskoski & Olli Seppälä 2016)
- **Lasten oma vuosikirja** (Tuula Korolainen 2014)
- **Kaiken maailman juhlat: juhlia, leikkejä ja askartelua lapsille** (Riikka Kotka 2007) **TÄSSÄ KIRJASSA ERITYISEN PALJON MENETELMIÄ!**

Juhlaan sisältyvän yhden virren tai hengellisen laulun takia juhlaa ei kuitenkaan voida pitää uskonnon harjoittamisena.

Uskonnot ympärillämme

Uskontoja on maailmassa lukemattomia määriä, joten jouduin valitsemaan oppaaseen vain **pienen osan** niistä. Uskonnot on valittu pitkälti **kannattajamäärien perusteella**, joten moni alla oleva uskonto kuuluu **maailmanuskontojen kirjoon**. Lisäksi uskontojen valitsemiseen vaikutti myös niiden **yleisyys Suomessa**. Tämän lisäksi esittelyssä on **myös kristinuskon ja luterilaisuuden sisäisiä liikkeitä, kristillisperäisiä liikkeitä sekä uskonottomuus**. Haluan korostaa sitä, että uskonnot on esitelty hyvin pintapuolisesti ja yleismaallisesti. Tarkoitan tällä sitä, että jokaisen uskonnon sisällä on myös niin **monta tapaa toteuttaa uskontoa**, kun on ihmisiäkin. On siis tärkeää, että oppaan tietoiskujen lisäksi voimme **keskustella avoimesti lapsen vanhempien kanssa** heidän uskontonsa tavoista ja perinteistä.

Tietoiskut uskonnoista olen halunnut ottaa oppaaseen mukaan siksi, että **ilman tietoa eri uskonnoista, emme osaa käsitellä niitä lasten kanssa**. Usein itselle tuntemattomasta uskonnosta osaa kertoa parhaiten siihen kuuluva lapsen vanhempi, mutta oppaan tarkoituksena on olla **taustalla tukemassa**, jos kaikkea ei ole muistanut vanhemmalta kysyä. Oppaan avulla voi tehdä myös taustatutkimusta ennen itselle vieraaseen uskuntoon kuuluvan lapsen vasukeskustelua. Näin on **helpompi kysyä asioista, jotka vaikuttavat lapsen arkeen myös päiväkodissa**. (esim. päivittäiset rukoushetket, ruokailusäädökset, pukeutumissäädökset, juhlaperinteet jne.)

Katsomuskasvatuksessa tarkastelun kohteena ovat vain **lapsiryhmässä olevat katsomukset**. Haluan kuitenkin uskontojen esittelyjen kautta tuoda varhaiskasvattajille **uutta tietoa katsomusten maailmasta**, jotta jokaisen olisi helpompi toteuttaa katsomuskasvatusta varhaiskasvatuksessa. Uskon, että **tieto lisää tekoja**.

Kristinusko

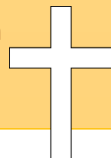
OPPI

Kristinusko on kannattajamäärältään maailman suurin uskonto ja siihen kuuluu jopa 2 miljardia ihmistä. Se on syntynyt juutalaisen **Jeesuksen ympärille muodostuneesta liikkeestä**. Kristityt uskovat **yhteen Jumalaan**, jonka ajatellaan olevan **kolmiyhteinen**.

Kristinuskon kannattajat ajattelevat, että Jumalalla on kolme persoonaa: Isä, Poika ja Pyhä Henki. Kristinuskon kannattajat uskovat siihen, että **ne ihmiset pelastuvat, jotka uskovat Jeesukseen**. Kaikki jotka uskovat Jeesuksen ristin kuolemaan ja ylösnousemukseen, pääsevät kuoleman jälkeen nauttimaan iankaikkisesta elämästä. (Rajala 2015, 8, 13.)

Jeesuksen toiminta ja ylösnousemus ovat synnyttäneet kristinuskon. Kristityt ajattelevat, että Jeesus sovitti kuolemallaan kaikkien ihmisten synnit Jumalan kanssa. Jeesuksen ylösnousemuksen kautta kristityt uskovat, että **elämä ei pääty kuolemaan, vaan se jatkuu taivaassa**. Kristityt uskovat, että Jumala on luonut maailman, Jeesus on kuolemansa kautta vapauttanut ihmiset pahan vallasta ja Pyhä Henki antaa ihmisille uskon lahjan. Jeesuksen tärkeimmän säännön ajatellaan olevan kultainen sääntö eli **”kaikki mitä tahdotte ihmisten tekevän teille, tehkää te heille”**. (Rajala 2015, 13.)

Kristittyjen pyhä kirja on **Raamattu**, joka jakautuu uuteen ja vanhaan testamenttiin, ja sitä on käännetty useille sadoille eri kielille. Kristinuskon tunnus on **risti**, joka muistuttaa kristittyjä Jeesuksen ristiinnaulitsemisesta ja ylösnousemuksesta. Kristityt kokoontuvat **jumalanpalveluksessa eli messussa** yleensä sunnuntaisin. Jumalanpalveluksen ytimenä pidetään **ehtoollista** eli pyhää ateriaa, joka perustuu Jeesuksen viimeiseen ateriaan opetuslastensa kanssa. (Rajala 2015, 14-15.)

KRISTINUSKO ARJESSA

Kristinuskossa vietetään monia perinteitä, jotka kuitenkin näyttäytyvät **kristinuskon eri suuntauksissa** hieman eri tavalla. **Alla on kerrottu enemmän perinteistä ja myöhemmin myös kristinuskon eri suuntauksista.**

Kirkon jäseneksi on mahdollista tulla vain kasteen kautta ja tästä syystä **kaikki kristityt kastetaan**. Kasteen perustana pidetään Jeesuksen kaste- ja lähetyskäskyä. Kaste nähdään liittona Jumalan kanssa ja kaikki muut kirkon toimitukset perustuvat kasteeseen. Kasteen voi saada minkä ikäinen ihminen tahansa, mutta usein se annetaan syntymän jälkeen ja samalla lapsi saa myös nimen. (Rajala 2015, 26.)

Konfirmaatio on myös yksi tärkeistä kristinuskon perinteistä, joka nähdään pyhänä toimituksena. Katolisessa kirkossa se on yksi seitsemästä sakramentista eli pyhästä toimituksesta, ortodoksisessa kirkossa konfirmaatio on osa kastetta ja luterilaisuudessa konfirmaation saa rippikoulun jälkeen, jolloin nuori tunnustaa uskonsa. (Rajala 2015, 26-27.)

Avioliitto nähdään kristinuskossa Jumalan säätämänä. Kristinuskossa avioliitolla pyydetään **Jumalan siunausta** ja samalla aviopuoliset sitoutuvat julkisesti toisiinsa. (Rajala 2015, 27.)

Jeesuksen ylösnousemus merkitsi kristityille sitä, että **elämä ei pääty kuolemaan**. Tästä syystä he ajattelevatkin, että kuoleman jälkeen elämä jatkuu. Haudan ajatellaan olevan lepopaikka ennen odotettua **ylösnousemusta**. Hautaan siunaamisessa vainajan läheiset saattavat vainajan viimeiselle matkalle. Vainajien läheisiä **tuetaan ja lohdutetaan ja suru on sallittua**. (Rajala 2015, 27.)

KRISTINUSKON TÄRKEIMMÄT JUHLAT

- **Adventtia** vietetään neljänä joulua edeltävänä sunnuntaina, jolloin valmistaudutaan hengellisesti Jeesuksen syntymään. Jokaisena sunnuntaina sytytetään yksi kynttilä Jeesukselle, joka kutsui itseään maailman valoksi.
- **Joulua** voidaan pitää yhtenä kristinuskon tärkeimpänä juhlanä. Sitä **vietetään Jeesuksen syntymän kunniaksi**. Lahjojen antaminen liittyy perinteeseen, joka alkoi, kun itämaantietäjät toivat Jeesukselle lahjoja.
- **Pääsiäinen** on toinen kristinuskon tärkeimmistä juhlista. Sitä vietetään **muistona Jeesuksen ristiinnaulitsemiselle ja ylösnousemukselle**. Pääsiäinen **kestää noin viikon** ja sen aikana vietetään monia kristinuskon kannalta merkityksellisiä päiviä. Virpominen (Jeesus ratsasti Jerusalemiin ja hänen eteensä laskettiin palmun oksia) ja pääsiäisaterian vietto (Jeesuksen viimeinen ateria) perustuvat kristinuskon perinteisiin.
- **Helatorstaita** vietetään, kun **pääsiäisestä on kulunut 40 päivää**. Tällöin muistellaan **Jeesuksen taivaaseen astumista**.
- **Helluntai** on nimetty **Pyhän Hengen saamisen ja seurakunnan syntymisen** juhlaiksi. (Rajala 2015, 25-26.)

KOOSTE KRISTINUSKOSTA

- Kristinuskko on maailman suurin uskonto.
- Kristityt uskovat yhteen Jumalaan, jolla on kolme persoonaa: Isä, Poika ja Pyhä Henki.
- Kristinuskossa on monia suuntauksia, joiden erot ovat pääasiassa opillisissa painotuksissa.
- Pääsuuntauksia ovat katolinen kirkko, ortodoksinen kirkko ja protestanttiset kirkot.

Kristinuskon suuntaukset

Kristinuskko on jakautunut eri suuntauksiin, joista pääsuuntaukset ovat katolinen kirkko, ortodoksinen kirkko, protestanttiset kirkot ja vapaat suunnat. Alla esittelen lyhyesti pääsuuntaukset sekä myös luterilaisen kirkon herätysliikkeitä. Alla olevissa esittelyissä värikoodit (oppi, arki, juhlat ja kooste) eivät päde.

KATOLINEN KIRKKO

Roomalaiskatolinen eli katolinen kirkko on kannattajamäärältään **suurin kristillinen kirkko**. Katolisuuden mukaan **kirkko on taho, joka edustaa maanpäällistä Kristusta**. Paavi eli Rooman piispa on koko katolisen kirkon ylin johtaja. Paavin mielipiteitä pidetään erehtymättöminä ja niitä kunnioitetaan. Katolilaiset ovat usein **ahkeria kirkossa kävijöitä**, joille uskonnollisen elämän kulmakivi on messu, johon kuuluu ehtoollinen. Tärkeänä osana uskonnonharjoitusta nähdään myös **syntien henkilökohtainen tunnustaminen papille eli rippi**. Lisäksi katolilaiset kunnioittavat Jeesuksen äitiä, **Neitsyt Mariaa ja pyhimyksiä**. (Rajala 2015, 16.)

Kristinuskoon kuuluu pyhiä toimituksia eli sakramenteja, joita on katolisessa kirkossa seitsemän. Ne liittyvät ihmisen elämän eri vaiheisiin ja ne ovat: kaste, konfirmaatio, rippi, ehtoollinen, avioliitto, pappisvihkimys ja sairaan voitelu. Sakramentteihin nojaten katolisella kirkolla on ollut **kielteinen suhtautuminen** esimerkiksi **avioeroon, aborttiin ja naispappeuteen**. Kirkko vaatii papeilta lisäksi myös selibaattia ja sen takia papit eivät voi mennä naimisiin. (Rajala 2015, 17.)

ORTODOKSIINEN KIRKKO

Kreikkalaiskatolinen kirkko eli ortodoksinen kirkko tunnetaan maailmalla itäisen kristillisyyden perinteen edustajana. Ortodoksisuus tunnetaan **parhaiten jumalanpalveluksestaan, jota on kutsuttu jopa näytelmälliseksi**. Jumalanpalvelukseen kuuluukin rukouksia, kulkueita, papin ja kuoron vuorolaulua, suitsutusta ja ehtoollinen. Myös **ikoneilla eli pyhillä kuvilla** (ihmisistä tai tapahtumista) on suuri merkitys ortodokseille. Niitä on näkyvissä niin kirkoissa kuin kodeissakin ja niiden käyttöä perustellaan **opilla Jumalan ihmiseksi tulemisesta**. (Paavola & Talib 2010, 175; Rajala 2015, 19.)

Ortodoksiseen kirkkoon kuuluu myös seitsemän sakramenttia eli mysteeriota, jotka ovat kaste ja siitä seuraava mirhavoitelu, rippi, avioliitto, sairaan voitelu, ehtoollinen ja pappisvihkimys. Ortodoksipapeilla on sallittua naimisiin meno, mutta naispappeutta ei nähdä hyväksyttävänä. (Paavola & Talib 2010, 177; Rajala 2015, 19.)

Ortodokseilla on **kirkkovuodessa 12 tärkeää juhlaa**, joita juhlitaan Kristuksen ja Neitsyt Marian juhlapäivinä. Näiden lisäksi on myös muita pienempiä juhlia, sillä **lähes jokaisena kirkkovuoden päivänä on jonkun pyhän muistopäivä**. **Tärkeimpiä juhlia** ovat **pääsiäisen eli Kristuksen ylösnousemusjuhlan juhlapäivät**. Juhlien lisäksi ortodokseilla on vuoden aikana myös **neljä pitkää paastoa**, jolloin aikuiset syövät mieluiten yksinkertaista ravintoa ja välttelevät eläinkunnan tuotteita. Paaston tehtävä on muistuttaa ihmisiä kurinalaisuudesta, pidättyväisyydestä, itsehillinnästä ja kuuliaisuudesta Jumalaa kohtaan. (Paavola & Talib 2010, 178.)

PROTESTANTTISET KIRKOT

Protestanttiset kirkot ovat syntyneet uskonpuhdistuksen kautta katolisen kirkon uudistushalun myötä. Protestanttien opilliset eroavaisuudet ja paavin arvovalan kyseenalaistaminen johtivat siihen, että uusia kirkkoja syntyi. Protestanttiset kirkot voidaan jakaa kolmeen pääsuuntaukseen, joita **ovat luterilaiset, reformoidut ja anglikaanit**. **Myös näistä kirkoista on jakautunut vielä uusia kirkkoja ja kristillisiä yhteisöjä.** (Rajala 2015, 20.)

REFORMOITU KIRKKO

on yhteisnimitys kaikille Sveitsin kristillisille kirkkoille, jotka syntyivät uskonpuhdistuksen kautta. Reformoidut uskovat, että **Raamattu on erehtymätöntä Jumalan sanaa**. Reformoidut allekirjoittavat myös **ennaltamääräämisopin**, jonka mukaan Jumala on ennalta määrännyt ne ihmiset jotka pääsevät taivaaseen ja jotka joutuvat kadotukseen. (Rajala 2015, 21.)

LUTERILAINEN KIRKKO

on syntynyt Martti Lutherin opetusten pohjalta. Hän korosti erityisesti **Raamatun merkitystä uskossa ja henkilökohtaista uskonnollista vakaumusta**. Luterilaisuuteen kuuluu kaksi sakramenttia, jotka ovat kaste ja ehtoollinen. **Luterilaisuus on Suomen pääuskonto** ja sen sisällä on edelleen paljon herätysliikkeitä, kuten rukoilevaisuus, heränneisyys, evankelisuus ja lestadiolaisuus. Jokaisen herätysliikkeen uskonkäsitykset ovat erilaisia, mutta jokainen niistä korostaa ihmisen henkilökohtaista uskoa ja sen merkitystä ihmisen elämässä. (Rajala 2015, 20.) **Näistä herätysliikkeistä on tietoa myöhemmin.**

ANGLIKAANINEN KIRKKO

on syntynyt uskonpuhdistuksen jälkeen Englannissa ja se nähdään usein sekoituksena katollista ja protestanttista kirkkoa. Anglikaanien opeissa on paljon protestanttisia piirteitä esimerkiksi **saarnan merkityksen korostaminen**. Samalla he kuitenkin myös korostavat katoliseen tapaan, että **piispan virka periytyy apostoleilta**, jotka saivat virkansa ja tehtävänsä Jeesukselta. (Rajala 2015, 21.)

VAPAAT SUUNNAT

Vapaat suunnat ovat syntyneet protestanttisista kirkoista ja niitä **ovat adventtikirkko, baptistikirkko, metodistikirkko, Pelastusarmeija sekä helluntailaisuus**. Vapaat suunnat korostavat erityisen paljon **henkilökohtaista uskon tuloa** ja tästä syystä koko seurakunta muodostuu vain henkilökohtaisesti uskovista ihmisistä. Seurakuntalaiset myös tekevät paljon **toita seurakunnan hyväksi ja myös rahoittavat toimintaa**. Yhteistä vapaille suunnille on **aikuiskaste**, usein **upotuskasteena sekä hengelliset kokemukset**. (Rajala 2015, 21.)

ADVENTTIKIRKKO

Opissa painottuu **maailmanlopun läheisyys** sekä **Jeesuksen toisen tulemisen odotus**. Adventistit viettävät **pyhäpäiväänsä lauantaisin**, jolloin järjestetään myös jumalanpalvelus. Adventistit korostavat **terveellisiä elämäntapoja** ja heidän ruokavalionsa **ei kuulu sianliha, veriruuat tai sisäelimet**. Adventtikirkkoon kuuluu **upotuskaste**, joka suoritetaan aikuisena. (Rajala 2015, 22; Uskonnot Suomessa-hanke, Adventismi.)

BAPTISMI

Oppiin kuuluu henkilökohtainen uskon tulo, joka sinetöidään **aikuiskasteella**. **Raamattua luetaan ehdottomana ja ainoana ohjeena uskoville**. Baptisteilla ei kuitenkaan ole virallista uskontunnustusta, joka kuuluisi heidän oppiinsa. (Rajala 2015, 22.)

HELLUNTAILAISUUS

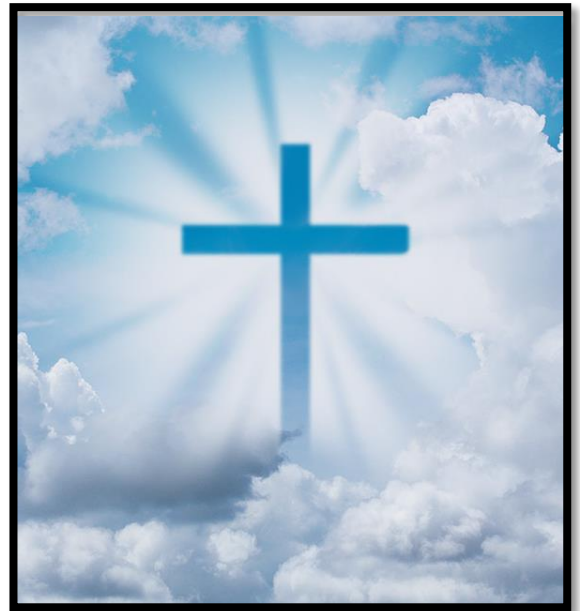
on vapaista suunnista ehkä tunnetuin. Helluntailaisuuden nimi viittaa ensimmäisen helluntain kulkuun, jolloin Jeesuksen opetuslapset saivat Pyhän Hengen. Helluntailaiset kastetaan seurakunnan jäsenyyteen vasta **aikuisiällä upotuskasteella**. (Rajala 2015, 22; Uskonnot Suomessa-hanke, helluntailaisuus.)

METODISTIKIRKKO

tunnetaan parhaiten **kaksiportaisesta uskon jäsenyydestä**. Ensimmäistä jäsenyyden muotoa kutsutaan **valmistavaksi jäsenyydeksi**, johon kuuluvat kirkon jäsenten kastetut lapset ja muut pelastusta etsivät. Toinen, **täyden jäsenyyden muoto**, saavutetaan vasta henkilökohtaisen uskon tunnustamisen kautta. (Rajala 2015, 22.)

PELASTUSARMEIJA

Pelastusarmeijaa ei monikaan ajattele uskontona, vaikka se sitä onkin. Tämä johtuu varmasti siitä, että se tunnetaan parhaiten **aineellisesta avustaan** sitä tarvitseville ihmisille (esim. ruoka-apu, joulupata-keräys). Samalla Pelastusarmeija kuitenkin toteuttaa myös hengellistä julistamista. (Rajala 2015, 22.)

LUTERILAISUUDEN HERÄTYSLIIKKEET

Evangelisluterilaisen kirkon seurakuntien sisällä toimivat herätysliikkeet ovat **organisoituja kansanliikkeitä**. Ne ovat syntyneet protesti- ja uudistusliikkeinä, ja yhteistä niille on **yksinkertainen ja voimakas uskonnollisuus**. Myös **vanhojen kirkon kirjojen arvostus ja käyttö** on tunnettua jokaisessa herätysliikkeessä. Lisäksi herätysliikkeet ovat tunnettuja myös erilaisista **herätysjuhlista**, joita järjestetään ympäri Suomen. (Herätysliikkeet ja kristilliset järjestöt.)

RUKOILEVAISUUS

on Suomen evangelisluterilaisen kirkon herätysliikkeistä kaikista vanhin. Liike ei hyväksynyt luterilaisen kirkon uudistuksia ja halusi käyttää esimerkiksi **vuoden 1701 virsikirjaa, vuoden 1776 Raamattua ja vuoden 1693 kirkkokäsikirjaa**. Rukoilevaiset korostavat **rukouksen merkitystä uskonnossa sekä parannuksen tekemistä**. Vanhoja kirkon kirjoja ei pidetä enää opillisesti parempina, mutta niitä silti arvostetaan. Tunnusomaista rukoilevaisuudelle on **rukoileminen lattialla polvillaan**. (Rukoilevaisuus.)

HERÄNNEISYYS

eli körttiläisyys tunnetaan **ikävöivästä ja odottavasta uskosta**. Ikävöivällä ja odottavalla uskolla ilmaistaan sitä, kuinka vaikeaa on saavuttaa armoa ja kestäväää pelastuksen kokemusta elämän aikana. Tämän takia pelastuksesta ei puhutakaan paljoa, vaan luotetaan siihen, että Jumala tietää mitä ihminen tarvitsee. Herännäisyudessa pidetään **tärkeinä arvoina perhettä ja kotia**. (Herännäisyys.)

EVANKELISUUS

Vaikka liike onkin syntynyt herännäisyyden jakautumisen kautta, korostetaan liikkeessä odottavan uskon sijasta **uskon omistamista ja iloista pelastusvarmuutta**. Liikkeen toiminta perustuu pitkälti paikallisiin, maakunnallisiin ja valtakunnallisiin **evankeliumijuhlisiin** sekä erilaisiin hartaushetkiin. Myös nuoriso- ja opiskelutoiminta on arvostettavaa, sillä liikkeellä on jopa **11 kansanopistoa**. Myös **lähetystyöllä** on suuri asema evankelisuudessa. (Evankelisuus.)

LESTADIOLAISUUS

pidetään tunnetuimpana evangelisluterilaisen kirkon herätysliikkeenä. Se tunnetaan parhaiten useana iltoina viikossa pidettävistä **seuroista**, jotka ovat lestadiolaisuuden keskeisimpiä kokoontumismuotoja. Lestadiolaisuuteen kuuluu keskeisinä myös **parannuksen saarnaaminen sekä syntien anteeksianto**. Synninpäästö kuuluu kaikille uskoville, mutta lestadiolaiset katsovat usein vain muiden lestadiolaisten olevan oikein uskovia. Lestadiolaisuus on jakautunut moneen osaan, joista tunnetuimpia liikkeitä ovat **vanhoillislestadiolaisuus**, esikoislestadiolaisuus ja rauhansanalaisuus. (Lestadiolaisuus.)

Vanhoillislestadiolaiseen elämään kuuluu hyvinkin **perhekeskeinen elämä** ja usein perheet ovat isoja **ehkäisykiellon** vuoksi. Kasvatusvastuu perheessä on molemmilla vanhemmilla, mutta usein **äidin roolia pidetään tärkeämpänä kuin isän**. Äidille annetaankin perheessä erityinen asema ja äitiyttä ihannoidaan. Äidin odotetaan kuitenkin asettavan lapsiensa tarpeet omiensa edelle. Isän tehtävänä on tukea äitiä kasvatustehtävässä ja antaa lapsille miehen malli. Lestadiolaiset ajattelevat, että vain uskovat vanhemmat kykenevät kasvattamaan lapsiaan kohti oikeaa uskoa. **Lapsille nähdään haitallisiksi esimerkiksi päihteet, uskoville sopimaton musiikki, kilpaurheilu sekä elokuvien ja television katselu**. (Paavola & Talib 2010, 204-207.)

Juutalaisuus

OPPI

Juutalaisuus kuuluu maailman ensimmäisiin uskontoihin ja siihen kuuluvat ihmiset **uskovat yhteen jumalaan**. Nykyisin juutalaisia on maailmassa n. 14 miljoonaa. Juutalaisen uskon pääkohtiin kuuluu yhteen Jumalaan uskomisen lisäksi **usko Jumalan ilmoitukseen siitä, että Israelin kansa on Jumalan valittu kansa**. He myös uskovat **messiaaseen, joka tulee aikojen lopulla, päättää Israelin kansan vainon ja tuo kaikille ikuisen rauhan ja oikeuden**. Jumala on juutalaisuudessa kaikkivaltias, joka on luonut maailman ja hallitsee sitä. Jumalaa kutsutaan juutalaisuudessa **Jahveksi**. (Rajala 2015, 73, 76.)

Juutalaisten pyhä kirja on **Vanha Testamentti eli toora** ja juutalaisten tärkeimmät tunnukset ovat **kuusisakarainen Daavidin tähti sekä seitsenhaarainen kynttilänjalka, menorah**. Daavidin tähti symboloi ajatusta siitä, että ihminen pyrkii kohti täydellisyyttä, mutta on samaan aikaan rajallinen. Menora taas kuvastaa palavaa pensasta, jonka Mooses näki autiomaassa. (Luumi 2009, 27; Rajala 2015, 77.)

JUUTALAIKUUS ARJESSA

Jokainen juutalainen poikalapsi **ympärileikataan**, sillä se on merkki liitosta Jumalan ja Abrahamin välillä. Ympärileikkaus tehdään kahdeksan päivän kuluttua lapsen syntymästä ja samalla **lapsi saa myös nimen**. Tyttövauvalle annetaan nimi jumalanpalveluksessa synagogassa, joka on juutalaisten kokous-, rukous ja kouluhuone. (Rajala 2015, 78-79.)

Juutalainen poika on uskonnollisessa mielessä täysi-ikäinen 13-vuotiaana (bar mitsva =käskyn poika). Juutalainen poika on tällöin velvollinen noudattamaan juutalaisen uskon määräyksiä ja hän voi esim. jumalanpalveluksessa lukea kappaleen toorasta. **Juutalainen tyttö on uskonnollisessa mielessä täysi-ikäinen jo 12-vuotiaana (bat mitsva=käskyn tyttö)** ja tällöin hän voi lukea jumalanpalveluksessa esim. uskontunnustuksen. Sekä pojan että tytön uskonnollisen täysi-ikäisyyden kunniaksi järjestetään **juhlat**. Myös **häät** ovat juutalaisuudessa tärkeä siirtymävaihe, jota voidaan viettää kotona, synagogassa tai ulkona. Avioliiton juutalainen voi solmia **vain toisen juutalaisen kanssa**. Juutalaisuus periytyy äidiltä lapsille eli **juutalaisen äidin lapset ovat juutalaisia**. (Luumi 2009, 27; Rajala 2015, 79.)

Juutalaiset ajattelevat elämän olevan Jumalan lahja, mutta **kuolema** on pakollinen loppu hyvin eletylle elämällä. Vainajan lähimmäiset lukevat hautajaisissa siunauksen Jumalalle ja perinteen mukaan myös **tekevät vaatteeseensa pienen repäisyn**. Juutalainen haudataan arkussa ja haudaus suoritetaan heti kuoleman jälkeen. Hautajaispäivän jälkeen alkaa **suruviikko**, jolloin vainajan kodissa vierailaan yhdessä koko suvun kanssa. (Paavola & Talib 2010, 192; Rajala 2015, 80.)

Juutalaiseen **ruokailuun kuuluvat tiukat säädökset** ja ruokailu aloitetaan aina käsienpesulla ja ruuan siunaamisella. Juutalaiset eivät saa syödä kuin **kosheriksi** nimettyä ruokaa (tark. puhdasta, sopivaa). Esimerkiksi lehmän- ja lampaanlihaa juutalaiset saavat syödä, mutta esimerkiksi **sianliha on kiellettyä**. Jotta juutalainen ruoka olisi kosher, täytyy se myös **valmistaa säädösten mukaan**. Esimerkiksi eläimet tulee teurastaa ja lihaa käsitellä säädösten mukaan. Nykyisin kaikki juutalaiset eivät kuitenkaan **noudata ruokasääntönsä kovinkaan tarkasti**. Juutalaisille on kuitenkin yhä yleistä se, ettei esimerkiksi sianlihaa syödä. (Luumi 2009, 27; Rajala 2015, 80.)

JUUTALAISUUDEN TÄRKEIMMÄT JUHLAT

Juutalaiset käyttävät **omaa ajanlaskuaan** ja heillä on omat historiaan perustuvat **juhlapäivät ja perinteet**. Juutalaisten **jumalanpalvelusta vietetään aina lauantaisin eli sapattina**. Sapatti yhdistää kaikkia juutalaisia ja silloin juutalaisilla on kolmen rukoushetken sijaan neljä rukoushetkeä. Sapattina perinteisesti ruokaillaan myös juhla-ateria. (Luumi 2009, 28.)

- **Pääsiäisenä juhlistava Pesah-juhla**, jota vietetään muistona siitä, kun juutalaiset vapautuivat Egyptin orjuudesta
- **Sukkot** on viikon pituinen **iloinen lehtimajajuhla**, jossa muistellaan sitä miten Mooses auttoi juutalaiset pois Egyptistä. Perinteisesti myös syödään yhdessä lehtimajassa.
- **Jom Kippur** eli suuri sovintopäivä päättää kymmenen katumuspäivän jakson. Se on juutalaisten **vuoden pyhin päivä**, jolloin Jumala antaa mahdollisuuden parannusten tekoon. Sovintopäivänä paastotaan ja rukoillaan.
- **Hanukka** on juhla, jota vietetään **joulukuussa**. Se **kestää kahdeksan päivää** ja sen aikana muistellaan vapautumista Egyptistä ja oman valtion perustamista Palestiinaan. Hanukan aikana poltetaan paljon kynttilöitä. (Luumi 2009, 28; Rajala 2015, 81-82.)

KOOSTE

JUUTALAISUUDESTA

- Juutalaisuus on yksijumalainen uskonto.
- Juutalaiset uskovat olevansa Jumalan valittu kansa, ja täten heidän tulee elää Jumalan tahdon mukaisesti.
- Juutalaisten ruokailua koskevat tiukat säädökset. (Varmista mitä lapsi saa syödä!)

Islam

OPPI

Islam on maailman toiseksi suurin uskonto ja siihen kuuluvia ihmisiä arvioidaan olevan n. 1,7 miljardia. Islam on **yksijumalainen uskonto**, jossa uskotaan **yhteen Jumalaan, Allahiin**. Sana islam tarkoittaa alistumista ja tottelevaisuutta, eli käytännössä täydellistä antautumista Jumalan käskyjen varaan. Islamiin kuuluvia ihmisiä kutsutaan muslimeiksi ja koko uskonto nähdään enemmän jopa **elämäntapana** kuin pelkkänä uskontona. (Rajala 2015, 30.)

Islamiin kuuluvat uskovat **iankaikkiseen elämään kuoleman jälkeen**. He myös allekirjoittavat **käsityksen paratiisista ja helvetistä** niiden tekojen mukaan, miten muslimi on elämänsä aikana toteuttanut Allahin käskyjä. Muslimeiden pyhä kirja on **Koraani**, jossa profeetta Muhammedin Jumalalta saamat ilmoitukset on koottu yhteen. Yhteen Jumalaan uskomisen lisäksi muslimit myös uskovat **profeettoihin, enkeleihin ja tuomiopäivään**. (Rajala 2015, 32-33.)

Muslimit toteuttavat **islamin viittä peruspilaria** jotka ovat: **uskontunnustus, rukous viisi kertaa päivässä kohti Mekkaa (kumartaen), almujen antaminen, ramadan eli uskonnollinen paasto sekä pyhiinvaellus kerran elämässä Mekkaan**, joka on Islamin pyhä kaupunki. Koraanin oppien lisäksi muslimien elämää sanelee usein hyvinkin paljon **Jumalan muuttumaton laki, šaria**. Muslimien mukaan Jumala on säätänyt šarian lait, mutta ihmisten tulee itse tulkita sitä. (Rajala 2015, 34.)

Islamin tunnuksia ovat vieretysten olevat **kuunsirppi ja tähti**. Tähti kuvastaa tietoa ja valoa, ja kuunsirppi on merkinä edistyksestä. Myös **vihreän värin** on katsottu symboloivan islamia. **Rukoilu on muslimeille päivittäistä**, sillä joka päivä muslimi suorittaa aamurukouksen, päivärukouksen, keskipäivärukouksen, iltapäivärukouksen sekä iltarukouksen. Rukoillessa tärkeää on rituaalinen puhtaus, jonka takia kasvot, kädet ja jalkaterät tulee puhdistaa. (Luumi 2009, 31; Rajala 2015, 34.)

ISLAM ARJESSA

Jokaista muslimiperheeseen **syntyvää lasta** pidetään Jumalan lahjana, ja tästä syystä lapset ovatkin aina tervetullut asia. Koraani ei sisällä määräystä **poikien ympärileikkauksesta** vaan se perustuukin enemmän Muhammadin opetukseen. Ympärileikkaus tehdään tavallisesti 5-13-vuoden ikäisenä. Tyttöjen ympärileikkauksesta ei ole islamin uskossa perustaa, mutta silti osassa muslimimaista sitä edelleenkin toteutetaan. (Rajala 2015, 37.)

Jokaisen muslimin myös **odotetaan menevän naimisiin** ja naimattomuus on hyvin harvinaista. Jos muslimi menee **naimisiin jonkun toisen uskonnon edustajan kanssa**, on silti selvää, että **lapsesta tulee silti muslimi**. Koraanissa on paljon **yksityiskohtaisia neuvoja avioliitosta ja miehellä on selkeästi enemmän oikeuksia**. Miehelle sallitaankin esimerkiksi edelleen neljä vaimoa. (Luumi 2009, 30; Rajala 2015, 37.)

Islamin tavan mukaan muslimin **kuoleman jälkeen hautaus tulee suorittaa hyvin pian** (24h kuluessa). Ruumis pestään ja laitetaan valkoiseen vaatteeseen, jonka jälkeen suoritetaan hautausrukous moskeijassa eli muslimien temppelissä. Ruumis haudataan kyljellään kasvot Mekkaa kohti. Kovinkaan **pitkää suruaikaa ei pidetä islamin mukaan suotavana**, sillä sen ajatellaan olevan epäuskon merkki. (Rajala 2015, 38, 41.)

Islamin opit sisältävät paljon arkeen vaikuttavia säädöksiä. Islamissa on säädetty naisten **pukeutumisesta** hyvinkin tarkkaan eli naisen tulee pukeutua säädyllisesti ja peittävästi. Naiset käyttävät usein huivia, joka peittää hiukset, mutta jotkut saattavat pukeutua koko vartalon peittävään kaapuun. Huiviin verhoutumalla suojataan omaa vartaloa miesten katseilta ja tällä tavoin vaalitaan omaa siveyttä ja kunniaa. Myös miesten pukeutumisen tulee olla vaatimatonta. Myös **ruokaan liittyvät säädökset** tulevat koraanista. Islam kieltää kaikkien alkoholijuomien käytön sekä veren, sianlihan ja sellaisten eläinten syönnin, jotka ovat kuoleet itsestään. Osa muslimeista on myös tarkkoja siitä, että liha on teurastettu islamin sääntöjen mukaan oikein. (Paavola & Talib 2010, 93; Rajala 2015, 38-39.)

Koraanissa **kielletyiksi asioiksi** luetellaan myös esimerkiksi **uhkapelit, varastaminen, valehtelu, petos ja huijaus sekä taikuus ja ennustaminen**. Lisäksi muslimeita koskee myös **kuvakielto eli ihmisistä ja eläimistä ei saa tehdä kuvia**. Joskus tämä säädös koskee myös **valokuvia**. Muslimit ajattelevat, että jos he tekevät ihmisestä kuvan, he asettavat itsensä Jumalan asemaan ja tämä ei ole sopivaa. Nykyislamissa on kuitenkin yleistynyt käsitys siitä, että **kuvakielto liittyy vain kuvien uskonnolliseen käyttöön**. (Ketola 2008, 179; Luumi 2009, 32; Rajala 2015, 39.)

ISLAMIN TÄRKEIMMÄT JUHLAT

Profeetta Muhammadin julistuksen mukaan Islamiin kuuluu vain kaksi juhlaa, jotka **ovat paaston päätösjuhla ja uhrijuhla**. Nämä molemmat juhlat ovat iloisia juhlia kiittämisen juhlia.

- **Paastojuhlaa** vietetään ramadan-paaston päättymisen kunniaksi. Ramadan on islamilaisen kalenterin yhdeksäs kuukausi, joka on **yleensä syksyllä**. Tällöin kaikki **täysi-ikäiset ja terveet** muslimit paastoavat kuukauden ajan aamunkoitosta pimeään tuloon. Paaston tarkoitus on opettaa kärsivällisyyttä ja nöyryyttä.

- **Uhrijuhlaa** vietetään muistoksi siitä, että Jumala koetteli profeetta Aabrahamia ja käski uhrata Abrahamin ainoan pojan.

Molemmat juhlapäivät **alkavat rukouksella ja muu päivästä omistetaan köyhien auttamiselle ja suvun yhteiselle ajalle**. Perhe ja suku ovatkin muslimeille hyvin tärkeitä. Vaikka **juhlat ovat iloisia, ne eivät oikeuta kevytmielisyyteen tai turhaan mässäilyyn**. (Luumi 2009, 32; Rajala 2015, 40-42.)

KOOSTE ISLAMISTA

- Islam on yksijumalainen uskonto.
- Muslimeilla on paljon sääntöjä, jotka tulevat Koraanista tai šaria-laista. (Keskustele näiden vaikutuksesta lapsen arkeen!)
- Islamin oppiin kuuluu rukoilu 5 kertaa päivässä. (Selvitä, miten toteutetaan pk:ssa!) Huomioi myös paaston vaikutus esim. perheen päivärytmiin ja miten se näkyy lapsessa
- Islamiin kuuluu myös ruokailusäädöksiä. (Selvitä mitä lapsi saa syödä!)
- Islamiin kuuluu kuvantekokiello. (Selvitä vaikuttaako päiväkodissa askarteluihin ym.)

Hindulaisuus

OPPI

Hindulaisuus on maailman kolmanneksi suurin uskonto ja sen uskotaan olevan maailman vanhin uskonto. Siihen kuuluu n. miljardi kannattajaa, joista suurin osa asuu Intiassa. Hindulaisuus on **monijumalainen uskonto** ja lisäksi siihen kuuluu myös monia tapoja ja uskomuksia. Hindut ajattelevat, että **jumalan luo johtaa monta eri tietä ja he pitävät kaikkia uskontoja arvokkaina**. Hindut myös uskovat, että **ihminen syntyy uudestaan kuoleman jälkeen** eli kaikilla on monta elämää. (Rajala 2015, 45.)

Hindulaisuudessa on **lukematon määrä jumalia** ja lisäksi hindut **palvovat myös eläimiä, kasveja ja esineitä**. Kuitenkin moni Hindu ajattelee, että hindulaisuudessa on vain yksi jumala, Brahman, ja muut jumalat ovat vain Brahmanin eri ilmenemismuotoja. **Jumalille myös uhrataan** esimerkiksi kukkia, suitsukkeita, riisiä ja kookospähkinöitä niin kotialttarilla kuin tempelissäkkin. (Rajala 2015, 46-47, 55.)

Hindut uskovat **karman lakiin** eli siihen, että heidän **hyvien tekojensa määrä** määrittää sen, **mihin muotoon he syntyvät kuolemansa jälkeen**. Hindun **lopullinen päämäärä on vapautua tästä sielunvaelluksesta**, jolloin sielu yhtyy korkeimpaan todellisuuteen eli brahmaniin. Lisäksi hindulaisuuden oppiin kuuluu **vahva toisen ihmisen kunnioitus**. (Rajala 2015, 47-48.)

Hindulaisuudessa on **paljon pyhiä kirjoituksia**. Vanhimmat ja pyhimmat kirjat ovat Veda-kirjallisuutta, joista tärkeimmät ovat Rigveda ja Upanisadit. Hindulaisuuden tunnus on **Om-tavu**, joka **kuvaa korkeinta todellisuutta eli Brahmania**. Jokaisen hindun kodissa on tämä pyhä tavu näkyvillä ja se myös **päättää kaikki rukoukset**. (Rajala 2015, 51-52.)

HINDULAISSUUS ARJESSA

Hindujen eri elämänvaiheita juhlistetaan lähes poikkeuksetta erilaisten juhlien kautta. **Lapsi saa nimen** joko kuudentena tai 12. päivänä syntymän jälkeen. 8-12-vuotiaille ylempiin kastiin kuuluville **pojille järjestetään aikuistumisjuhla**, jolloin pojan pää ajetaan kaljuksi. Pojan otsaan kiinnitetään myös riisinjyviä takaamaan onnea ja menestystä. (Rajala 2015, 52-53.)

Avioliitto nähdään **uskonnollisena velvollisuutena** ja osa avioliitoista on vanhempien järjestämiä. Hindut myös ajattelevat **avioliiton olevan pyhä** ja tästä syystä **avioeroja ei hyväksytä**. **Hautajaiset** järjestetään noudattaen tarkkoja määräyksiä. **Ruumis peitellään valkoisella lakanalla ja vainajan päälle laitetaan punaisia kukkia**. Tämän jälkeen **ruumis poltetaan**, sillä sen ajatellaan **helpottavan sielun vaeltamista ruumiista toiseen**. Tuhka sirotellaan mereen tai pyhään jokeen. Monet hindut myös noudattavat **kuoleman jälkeistä suruaikaa**, jolloin ei mennä töihin eivätkä lapset mene kouluun. (Rajala 2015, 53.)

Hindut välttävät usein toisen ihmisen kosketusta ja esimerkiksi miehet eivät voi kätellä naisia. Hindulaisuuteen kuuluvien **naisten tulee pukeutua säädyllyiseen asuun**, joka ei paljasta olkapäitä tai sääriä. Osalla naisista saattaa olla myös **punainen merkki otsassa**, joka on perinteisesti tarkoittanut sitä, että nainen on naimisissa. Nykyään merkkejä voi olla kuitenkin myös naimattomilla naisilla. **Suuri osa hinduista syö vain kasvisruokaa**, sillä eläimen lihan ja veren katsotaan olevan epäpuhdasta. Lehmä on hinduille pyhä eläin ja **varsinkin lehmän syömistä vältetään**. (Ketola 2008, 257; Rajala 2015, 54.)

HINDULAISUUDEN TÄRKEIMMÄT JUHLAT

- **Divali-juhla** on valon juhla, jota vietetään **viisi päivää loka-marraskuussa**. Juhla kuvastaa hyvyyden voittoa pahuudesta. Juhlan aikana sytytetään paljon lamppuja ja nautitaan ilotulituksista.
- **Holi** on **värien juhla**, jota vietetään **keväällä helmi-maaliskuussa**. Holi **kestää kaksi päivää**, joista ensimmäisenä poltetaan suuria nuotioita ja toisena ihmiset heittävät värillistä vettä toistensa päälle. Holi onkin **karnevalistinen juhla**, jolloin pieni pilailu on suotavaa.
- **Maha Kumbh Mela-juhlaa** vietetään **kahdentoista vuoden välein**. Tällöin pyhiinvaeltajat menevät yhdessä kylpemään Ganges-jokeen. (Ketola 2008, 259; Rajala 2015, 56.)

KOOSTE HINDULAISUUDESTA

- Hindulaisuus on monijumalainen uskonto, jossa jumalien lisäksi palvotaan eläimiä, kasveja ja esineitä.
- Hindut uskovat ihmisen jälleensyntymiseen ja tavoite on päästä lopulta pois tästä sielunvaelluksesta.
- Moni hindu on kasvissyöjä ja usein ainakin lehmän syömistä vältetään. (Selvitä mitä lapsi saa syödä!)
- Hindut saattavat vältellä toisen ihmisen kosketusta.

Buddhalaisuus

OPPI

Buddhalaisuuteen kuuluvia ihmisiä on maailmassa n. 514 miljoonaa ja sen on **perustanut Siddhartha Gautama, josta tuli myöhemmin Buddha**, joka tarkoittaa **valaistunutta**. Buddhalaisuus on muihin uskontoihin verrattuna erilainen siinä, että se **ei vaadi uskoa jumalaan tai jumaliin**. Buddha itsekin opetti käsitystä siitä, että hän on tavallinen ihminen eikä jumala tai profeetta. Monet buddhalaiset kuitenkin ajattelevat Buddhan olleen jonkinlainen jumala. (Rajala 2015, 62.)

Buddhalaisuuden **keskeisin oppi on tehdä hyvää ja välttää paha** sekä näin puhdistaa mielensä. Lopullisena tavoitteena nähdään **valaistuminen eli nirvana, joka vapauttaa ihmisen jälleensyntymisen kehästä**. Buddhalaisuuteen kuuluukin **jälleensyntymisoppi** eli ajatus siitä, että ihminen syntyy uudelleen eri kehoon. Se, **mihin kehoon uudelleen synnyttään, riippuu edellisen elämän hyvistä ja pahoista teoista eli karmasta**. (Rajala 2015, 62.)

Buddhan opetuksien mukaan **ihmisen on itse päästävä kohti valaistumista ilman jumalia**. Tämä opetus liittyy buddhalaisuuden **neljään jaloon totuuteen**:

1. Olemassaoloon liittyy kärsimys
2. Kärsimys syntyy itsekkästä haluamisesta.
3. Kärsimys loppuu, kun ihmisen itsekäs haluaminen loppuu.
4. Kärsimyksen loppumiseen ja elämänjanon sammuttamiseen johdattaa kahdeksanosainen tie

Eli siis **jokaiseen hetkeen, myös niihin iloisein, liittyy kärsimystä**. Kärsimys muistuttaa ihmisiä siitä, **etteivät ilo ja nautinto ole pysyviä**. (Rajala 2015, 63-64.)

Buddha ei itse ole kirjoittanut mitään pyhää kirjallisuutta, mutta myöhemmin buddhalaisuuden **pyhäksi kirjallisuudeksi on muodostunut Tripitaka eli ”kolme koria”**, joka on koottu Buddhan opetuksista. **Buddhalaisuuden tunnus on kahdeksanosainen pyörä**, joka kuvastaa buddhalaisuuden kahdeksanosaisia tieteitä. Lisäksi **oranssia väriä** pidetään buddhalaisuuden värinä. (Rajala 2015, 65.)

BUDDHALAISUUS ARJESSA

Buddhalaisuuteen kuuluu kuusi elämänohjetta, jotka kiteytyvät lyhyesti seuraaviin lauseisiin: ”**En ole väkivaltainen enkä varasta. Olen hyväntahtoinen ja pysyn totuudessa.**”

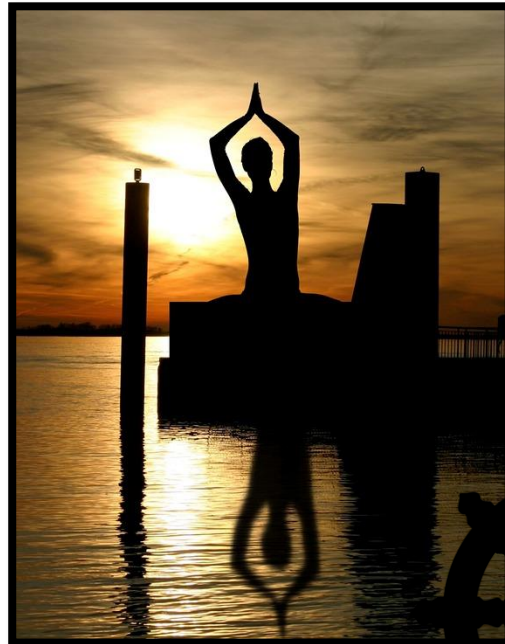
Buddhalaiset **pitävät syntymää tärkeänä tapahtumana**, mutta sitä ei juhlita erillisin uskonnollisin menoin, koska buddhalaisen opin mukaan **ihminen syntyy monia kertoja uudelleen**. Buddhalaiset ajattelevat, että **avioliiton kautta perhepiiri kasvaa** ja sukuun tulee uutta työvoimaa, mutta varsinaista uskonnollista merkitystä avioliitolla ei ole. Buddhalaiset avioliitot ovat **yksiavioisia**. Vihkimisen suorittaa kolmella jaollinen määrä buddhalaisia munkkeja, jotka lukevat rituaalisia tekstejä ja **solmivat parille ranteisiin puuvillalankoja**, jotka symboloivat **yhteenkuuluvuutta**. (Peltomaa 2002.)

Kun buddhalaisuuteen kuulunut **ihminen kuolee**, hänen **ruumiinsa poltetaan**, koska buddhalaiset uskovat, että **ruumis täytyy tuhota täydellisesti jälleensyntymisen takia**. Tuhka heitetään usein mereen tai jokeen. **Hautajaiset** ovat buddhalaisuudessa **hyvin tärkeä tapahtuma**, jossa luetaan buddhalaisia tekstejä ja annetaan almuja munkeille. Hautajaiset voivatkin olla **kestoltaan jopa useita päiviä** ja **omaiset pukeutuvat niiden jälkeen 100 päivää mustaan asuun**. (Peltomaa 2002; Rajala 2015, 69.)

BUDDHALAISUUDEN TÄRKEIMMÄT JUHLAT

Buddhalaiset muistelevat joka vuosi juhlien merkeissä esimerkiksi **Buddhan syntymää, valaistumista ja kuolemaa**. Buddhalaiset **juhlamenot ovat hyvin yksinkertaisia** ja niihin kuuluu tavallisesti kukkien, kynttilöiden ja suitsukkeiden asettamista alttarille sekä pyhien tekstien lausumista.

- **Makhabucha-juhla** helmikuussa Buddhan opetusten kunniaksi
- **Visakha Puja-juhla** toukokuussa on omistettu Buddhan syntymän, valaistumisen ja kuoleman muisteleminen (Peltomaa 2002, Rajala 2015, 70.)

KOOSTE BUDDHALAISUUDESTA

- Buddhalaisuudessa ei uskota jumaliin, vaikka **Buddhaa pidetäänkin usein jumalallisena**.
- Buddhalaiset uskovat jälleensyntymiseen, mutta **tavoittelevat valaistumista eli nirvanaa**.
- **Kärsimys liittyy jokaiseen hetkeen ja muistuttaa siitä, ettei ilo ole lopullista**.

Kiinan uskonnot

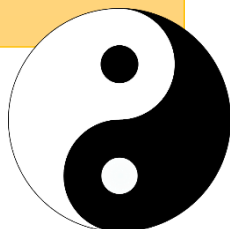
Kiinan alkuperäisenä uskontona pidetään luonnonuskontoa, jossa palvottiin henkiä ja esi-isiä. Jumalien, esisien ja luonnonhenkien välillä ei nähty selvää eroa. Luonnonuskon pohjalta kehittyivät tällä hetkellä Kiinassa vaikuttavat **taolaisuus ja kungfutselaisuus**. (Rajala 2015, 86.) Koska Kiinan uskonnot ovat vielä Suomessa harvinaisia, olen esitellyt ne hieman lyhemmin kuin edellä olleet uskonnot.

Taolaisuus

OPPI

Taolaisuus on syntynyt Kiinan vanhan kansanuskon pohjalta ja arviolta taolaisuuteen kuuluvia ihmisiä on n. 40 miljoonaa. Taolaisuus **perustuu mietiskelylle, jonka kautta ihminen harjoittaa henkisiä voimiaan**. Taolaisuudessa ajatellaan, että **maailmankaikkeudessa vallitseva tao vastaa järjestyksestä ja määrää tulevaisuuden tapahtumat**. Taolaisuudessa **uskotaan moniin jumaliin**, joista osa on kuolleita merkkihenkilöitä ja läheisiä. Jumalille ruuan ja suitsukkeiden **uhraaminen** on tavallista. (Rajala 2015, 86.)

Taolaisuudessa tärkein käsite on **tao**, joka tarkoittaa samaan aikaan sekä jumalaa, luontoa, luonnonlakia, tietä, taivasta että myös sopusointua. Taolaisuudessa ajatellaan, että **ihminen tulee onnelliseksi, kun hän elää sopusuunnassa taon kanssa**. Taon kanssa eläminen tarkoittaa **luonnollista ja yksinkertaista elämäntapaa**, jossa ihmisen toiminta ei häiritse luonnon tasapainoa. Taolaisuuteen kuuluu myös käsite **"Jin ja Jang"**, jotka ovat **maailmankaikkeuden kaksi toisiaan täydentävää perusvoimaa**. Tasapainon tavoittelu Jinin ja Jangin välillä nähdään myös taolaisuudessa tärkeänä. Taolaisuuden **pyhänä kirjana** nähdään **Tap-te-king eli salaisuuksien tie**, joka kertoo tiestä joka ohjaa ihanteelliseen elämäntapaan eli taosta. (Rajala 2015, 87-88.)

TAOLAISUUS ARJESSA

Taolaisuudessa erilaisten **sääntöjen noudattaminen vaihtelee hyvinkin paljon**. Osa taolaisista kieltää itseltään **avioliiton, lihan syönnin ja alkoholin**, mutta osa taas menee naimisiin, syö lihaa ja juo alkoholia. Taolaiset ajattelevat kuitenkin yleisesti, että **hyvistä teoista seuraa hyviä asioita ja pahoista pahoja kuten elämän lyhentymisen**. Näin he koittavat elää hyvää elämää. (Ketola 2008, 302; Rajala 2015, 87.)

TAOLAISUUDEN TÄRKEIMMÄT JUHLAT

Taolaisuuteen kuuluu **paljon jumalia** ja esimerkiksi eri luonnonpaikoilla, sairauksilla, ikäkausilla ja ammattikunnilla on omanlaiset jumalat.

Taolaisuuteen kuuluvat tärkeimmät juhlat ovat usein **jumalien syntymäpäiviä**. Tällaisina päivinä suoritetaan monimutkaisia uhrimenoja.

- **Kiinalainen uusi vuosi**, joka sijoittuu **tammikuun lopulle tai helmikuun alkuun**. Se on iloinen kevään juhla, jossa ammutaan esimerkiksi iletulitteita, joilla pyritään karkottamaan pahat henget pois.

(Pyhäranta, Raudaskoski & Seppälä 2016, 40-41; Rajala 2015, 88.)

Kungfutselaisuus

OPPI

Kungfutselaisuus on toinen Kiinan luonnonuskonnoista kehittyneistä uskonnoista. Kungfutselaisuuteen kuuluvia ihmisiä on tällä hetkellä maailmassa n. 200 miljoonaa. Kungfutselaisuudessa on tärkeää seurata kaikessa **tarkoin asetettuja sääntöjä**. Sääntöihin kuuluu esimerkiksi **paljon kumartelua ja jäykkiä muotoja, ja vapaampaa elämää on pidetty rahvaana**. (Rajala 2015, 90-91.)

Kungfutselaisuuteen kuuluvat **eivät usko yhteen jumalaan, vaan oikeudenmukaiseen maailmankaikkeuteen**. Voidaankin ajatella, että kungfutselaisuus on **sääntökokoelma, joka sisältää ohjeita oikeasta ja väärästä**. Kungfutselaisuuden mukaan elämän korkein päämäärä onkin jalostaa itseään ja parantaa maailmaa. Ajatellaan myös, **että nuorten, alamaisten ja naisten täytyy kunnioittaa vanhempia, vallanpitäjiä ja miehiä**. Toisin katsoen myös **ylempiarvoisten velvollisuus on toisista huolehtiminen**. (Rajala 2015, 91.)

Kungfutselaisuus perustuu ajatukseen hyveellisestä elämästä, jossa **tärkeimmät hyveet ovat inhimillisuus ja hyväsydämyisyys**. Muita tärkeitä hyveitä ovat oikeamielisyys, tapasääntöjen noudattaminen, viisaus ja uskollisuus. Inhimillisyydessä tarkoitetaan toisen ihmisen huomioon ottamista ja Kungfutsen opettikin: **”Älä tee toisille ihmisille sellaista, mitä et haluaisi itselle tehtävän”**. Kungfutselaisten **pyhät kirjat ovat nimeltään Kertomuksia ja Viisi kirjaa**, jotka sisältävät opetuksia, runoja, käyttäytymisohjeita, ennustusoppia ja uskomuksia. (Rajala 2015, 92-93.)

KUNGFUTSELAISUUS ARJESSA

Vaikka myös kungfutselaiset kunnioittavat esi-isiä ja **esi-isien kunnioitus nähdään elämän perustehtävänä**, ajatellaan silti **tämän puoleisen elämän olevan kaikkein tärkeintä**. Tästä syystä kungfutselaiset **juhlistavat suurella tavalla sekä syntymää että avioliittoon vihkimistä**. (Laamanen 2014.)

KUNGFUTSELAISUUDEN TÄRKEIMMÄT JUHLAT

- **Kiinalainen uusi vuosi**, joka sijoittuu tammikuun lopulle tai helmikuun alkuun. Se on **iloinen kevään juhla**, jossa ammutaan esimerkiksi ilotulitteita, joilla pyritään karkottamaan pahat henget pois (Pyhäranta ym. 2016, 40-41).

KOOSTE KIINAN USKONNOISTA

- Ovat kehittyneet Kiinan luonnonuskontojen pohjalta.
- Uskotaan moniin jumaliin ja palvotaan niin esi-isiä kuin maailmankaikkeuttakin.
- Perustuvat säännöille, joita tulee noudattaa hyvän elämän edellytyksenä.

Jehovan todistajat

Sekä Jehovan todistajat että mormonit ovat saaneet vaikutteita kristinuskosta, mutta niitä ei silti pidetä kristilliseen kirkkoon kuuluvina liikkeinä vaan pikemminkin kristillisperäisinä liikkeinä (Rajala 2015, 24).

OPPI

Jehovan todistajista tuli oma uskontonsa, kun se irtautui adventtikirkosta 1870-luvulla. Liikkeen perustajana pidetään Charles Taze Russelia, joka **ennusti Kristuksen toisen tulemisen tapahtuvan vuonna 1914**. Kun toista tulemistä ei kyseisenä vuotena tullut, moni erosi uskonnosta. Tämän jälkeen **painopiste siirtyi voimakkaana lähetystyöhön ja uskon sanoman kertomisesta eteenpäin tuli yksi jäsenten tärkeimmistä tehtävistä**. Jehovan todistajat tekevät yhä edelleen lähetystyötä **ovelta ovelle -työnä**, jossa he kertovat ihmisille Jahvesta ja jakavat erilaisia julkaisuja kuten vartiotorni- ja herätkää-lehteä. (Luumi 2009, 39; Rajala 2015, 24.)

Jehovan todistajat **tulkitsevat Raamatun sanaa kirjaimellisena totuutena ja painottavat** siellä olevia **ennustuksia**. Raamatun tutkimisessa **painottuu lopun aikojen odotus** ja tälläkin hetkellä Jehovan todistajat uskovat, että tämänhetkinen sukupolvi elää viimeisiä aikojaan. (Luumi 2009, 39.)

Jehovan todistajat uskovat, että Jumala tuhoaa luomakunnan Harmagedonin taistelussa, ja tämän jälkeen **maahan muodostuu paratiisi**, johon jäävät elämään vain itse **Kristus ja 144 000 valittua Jehovan todistajaa**. Uskovat saavat tuhannen vuoden jälkeen ikuisen elämän, kun taas vastoin Jumalan tahtoa eläneet vain lakkaavat olemasta ja häviävät. Jehovan todistajat **eivät siis usko käsitykseen helvetistä**. (Luumi 2009, 40.)

Jehovan todistajat **eivät myöskään usko käsitykseen Jumalan kolmiyhteydestä**. Jumalasta käytetään nimeä **Jehova**, jonka ajatellaan olevan Jumalan ensimmäinen ja alkuperäinen hepreankielinen muoto. Jeesusta pidetään taivaan kuninkaana ja henkipersonana, joka oli maanpäällä vieraillessaan ihminen. Pyhä Henki nähdään maailmankaikkeuden vaikuttavana voimana. Ihmisen Jehovan todistajat näkevät kokonaisuutena, jossa sielu kuuluu erottamattomana ruumiiseen ja **kuoleman jälkeen ihminen häviää kokonaan ja jää pelkästään Jumalan muistiin**. (Luumi 2009, 40.)

JEHOVAN TODISTAJAT ARJESSA

Jehovan todistajilla on kaksi sakramenttia: kaste ja ehtoollinen. Lasta ei kasteta kuitenkaan heti syntymän jälkeen vaan **kaste toimitetaan vasta sitten, kun ihminen itse tunnustaa uskonsa**. Jehovan todistajilla on myös paljon Raamatusta johdettuja **erityisoppeja**, sillä he haluavat noudattaa Jumalan tahtoa. Jehovan todistaja **ei esimerkiksi saa ottaa vastaan verensiirtoa** ja heidät on **vapautettu asepalveluksesta**. Elämässään he pyrkivät pidättäytymään alkoholin liikkäytöstä ja esiaviollisesta seksistä sekä **eivät syö verestä valmistettuja ruokia**. He **eivät myöskään hyväksy homosuhteita** ja tupakanpolttoa ei suositella. Lisäksi Jehovan todistajat **eivät äänestä valtiollisissa vaaleissa ja kieltäytyvät usein laulamasta kansallislaulua**. (Luumi 2009, 40; Rajala 2015, 24.)

Kokonaisuudessaan Jehovan todistajat tunnustetaan parhaiten liikkeen **yhteisöllisyydestä**. Usein koko perhe kuuluu Jehovan todistajiin ja Raamattua pidetään perhe-elämän oppaana, jossa korostetaan rakkautta, kunnioitusta ja alamaisuutta. Mies nimetään perheen pääksi, jonka tulee huolehtia sekä hengellisestä että aineellisesta hyvinvoinnista. Miehen tulee myös huomioida vaimoan ja vaimon taas vastavuoroisesti kunnioittaa miestä ja tämän päätöksiä. **Molemmat vanhemmat ovat lastensa ehdottomia auktoriteetteja, joita lasten tulee totella, kunnioittaa ja rakastaa**. (Luumi 2009, 40.)

Avioliitto pidetään Jehovan todistajien keskuudessa kunniaa ja sitä ylläpitävinä periaatteina nähdään rakkaus ja keskinäinen kunnioitus. Jo seurustelun nähdään tähtäävän avioliittoon. **Myös naimattomuus sallitaan, mutta avioliittoa pidetään sopimattomana siviilisäätynä**. (Paavola & Talib 2010, 219.)

JEHOVAN TODISTAJIEN TÄRKEIMMÄT JUHLAT

Jehovan todistajat viettävät **hyvin vähän juhlia**, sillä he haluavat näin **karsia pakanallisia tapoja elämästään**. Tästä syystä **he eivät myöskään vietä tunnettuja juhlia, kuten syntymäpäiviä, uuttavuotta, pääsiäistä tai joulua**. Lahjoja ei saa antaa tietyn merkkipäivän kunniaksi, mutta muutoin niiden antaminen sallitaan.

- **Jeesuksen kuoleman muistojuhla eli Herran illallinen**, järjestetään **kerran vuodessa keväällä (pitkäperjantai)** useissa paikoissa ympäri maailmaa. Juhla **perustuu Jeesuksen käskyyn** "Tehkää tämä toistuvasti minun muistokseni". Tämä on ainoa päivä, kun Jehovan todistavat viettävät ehtoollista ja tällöinkin leipä ja viini annetaan vain heille, jotka kuuluvat 144 000 etuoikeutettuun. (Jw.org 2018; Luumi 2009, 40; Paavola & Talib 2010, 216.)

KOOSTE JEHOVAN TODISTAJISTA

- Uskovat yhteen Jumalaan, Jehovaan.
- Tekevät lähetystyötä ovelta ovelle-työnä.
- Tulkitsevat Raamatun omaa käännöstä kirjaimellisesti.
- Opeissa korostuu lopun aikojen odotus.
- Kieltäytyvät sekä ase- että siviilipalveluksesta ja verensiirroista. (Huom: eivät osallistu siis myöskään itsenäisyyspäivän viettoon!, lippuaskartelut)
- Eivät vietä tunnettuja juhlapäiviä kuten joulua ja syntymäpäiviä. (Huomioi esim. askarteluissa!)

Myöhempien Aikojen Pyhien Jeesuksen Kristuksen Kirkko (Mormonit)

OPPI

Mormonikirkko on yleisnimi kirkolle, jonka Joseph Smith perusti vuonna 1830 omien ilmestyksiensä pohjalta. Tästä kirkosta on haarautunut monia erilaisia kirkkoja ja uskonyhteisöjä, joille kaikille on yhteistä se, että kaikki uskovat Smithin olevan profeetta ja Mormonien kirjan olevan Jumalan sanaa. Mormonit uskovat siihen, että **Jumala täydentää koko ajan ilmoitustaan pelastuksesta ja näin myös Raamattu täydentyy** sitä mukaa. (Luumi 2009, 35; Rajala 2015, 24.)

Mormonit ajattelevat uskonsa olevan **ainoa oikea uskonto**. He ajattelevat, että Jeesus on maailman vapahtaja, mutta **Jeesusta ei kuitenkaan nähdä erityisasemassa**. Heidän mielestään. Koko uskon keskeisenä ytimenä nähdään **Kristuksen toisen tulemisen odotus**. Mormonit uskovat, että Kristus tulee uudestaan ja **perustaa Amerikkaan uuden valtakunnan**. Kristuksen toisen tulemisen ajankohdasta ei kuitenkaan ole tietoa. (Luumi 2009, 35.)

Mormonit ajattelevat ihmisen olevan **"Jumalan henkilapsi"** eli **ennen syntymäänsä ihminen on henkiolento**, joka syntymässä saa **ihmisen fyysisen muodon**. Koko **maanpäällinen elämä** nähdään vain **koetusaikana** kuoleman jälkeiselle elämälle. Ajatellaan, että ihminen on vastuussa omista teoistaan ja se miten hän toimii, vaikuttaa hänen tuonpuoleiseen elämäänsä. Kuoleman jälkeen ihminen **pääsee joko paratiisiin tai joutuu henkivankilaan**. Ihmisen taivaaspaikka määräytyy viimeisellä tuomiolla, sillä myös taivaassa on erilaisia asteita, esim. kaikkein korkeimmalla on paikka kuuliaisimmille ihmisille. Mormonit uskovat, että myös taivaassa ihmisellä on fyysinen olemus. (Luumi 2009, 36.)

MORMONIT ARJESSA

Mormonien **uskon keskus on temppele**, jossa kastetaan, avioidutaan, pidetään kokouksia, järjestetään seurakunnan toimintaa ja toimitetaan sijaistoimituksia kuolleiden ihmisten puolesta. **Tärkein temppeletoimitus on ihmisen pesu ja voitelu vertaiskuvallisesti**. Tätä seremoniaa kutsutaan **endaument-seremoniaksi ja sen aikana myös opetetaan tärkeimpiä mormonien oppeja**. Sijaistoimitukset kuolleille pohjautuvat ajatukseen kuolleiden vapaasta tahdosta. Esimerkiksi kuolleen siunaamisella pyritään parantamaan kuolleen taivaspaikkaa. MAP-kirkossa ihmiset **kastetaan vasta aikuisina tai aikaisintaan 8-vuotiaana upotuskasteella**, sillä vasta silloin he pystyvät ottamaan henkilökohtaisen uskon vastaan. Kasteen toimittaa aina lapsen isä ja kasteen jälkeen ihminen vielä **konfirmoidaan kirkon jäseneksi**. **Syntymän** jälkeen lasta ei siis heti kasteta vaan hänet vain **siunataan nimenannon yhteydessä**. (Luumi 2009, 36; Mormonismi 2004; Rajala 2015, 24.)

Mormonien elämään kuuluu **lähetystyö**, joka on ollut aina tehokasta ja järjestelmällistä. 19-vuotiaana mormonimies lähtee tekemään lähetystyötä ulkomaille **kahden vuoden ajaksi**. Tämän ansiosta MAP-kirkko on levinnyt jo 160 maahan ja sillä on 13 miljoonaa jäsentä. Mormonikirkko on saanut odotettua enemmän kannattajia myös kehitysmaista, sillä se **näkee eri ihonväriset ihmiset tasa-arvoisina kirkon jäseninä**. (Luumi 2009, 35.)

Perhe on mormoneille kaikista tärkein ja tästä syystä perheen perustamista pidetään tärkeänä. Koska perhe-elämää pidetään suuressa arvossa, se huomioidaan myös kirkon toiminnassa. Ajatellaan, että **isä on perheen pää ja vaimon tärkeimpänä tehtävänä on olla hyvä äiti**. Kirkko järjestääkin joka viikko perhe iltoja, jotka on tarkoitettu perheen yhdessäololle. Joka sunnuntai mormonit osallistuvat koko perheen voimin jumalanpalvelukseen, johon kuuluu puheita, lauluja ja ehtoollisen vietto. **Avioliitto** solmitaan aina ikuisiksi ajaksi, eli yhdistämään paria niin maan päällä kuin taivaassakin. **Avioeroa ei tästä syystä hyväksytä**. (Luumi 2009, 37.)

Mormonit pyrkivät elämään mahdollisimman hyvää elämää, **johon ei kuulu huumausaineet, alkoholi, tee, tupakka tai kahvi**.

Elämänarvoista mormonit pitävät tärkeinä rehellisyyttä, lahjomattomuutta, lainkuuliaisuutta, esiaviollisista suhteista pidättäytymistä sekä uskollisuutta avioliitossa. Kun mormoni **kuolee**, hänet **haudataan hyvin yksinkertaisin menoin**. Vainajan päälle puetaan valkoinen asu, jonka jälkeen hauta pyhitetään. Mormonien mielestä **kuollutta ei tarvitse surra, sillä hän on saavuttanut kuolemattomuuden**. Tähän jokainen mormoni elämässään pyrkii. (Luumi 2009, 37.)

MORMONIEN TÄRKEIMMÄT JUHLAT

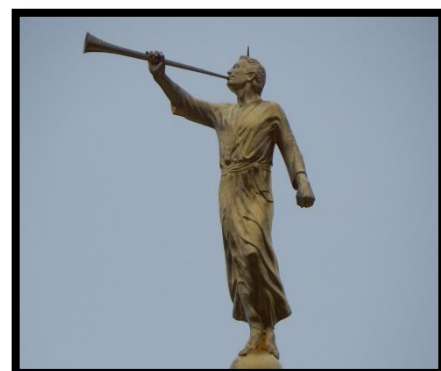
Mormonit viettävät **normaaliin kristilliseen suomalaiseen tapaan** esimerkiksi

- **Joulua**
- **Pääsiäistä**

Lisäksi halutessaan **voi viettää myös syntymäpäiviä**, mutta **kaikkien juhlien tulee olla savuttomia ja alkoholittomia**. (Mormonismi 2004.)

KOOSTE MORMONEISTA

- Mormonit uskovat Kristuksen toiseen tulemiseen.
- Mormonit uskovat käsitykseen taivaasta ja tavoittelevatkin paikkaa tästä paratiisista, johon pääsee vain osa ihmisistä.
- Jokainen mormonimies tekee elämässään vähintään 2 vuotta lähetystyötä ulkomailla.
- Mormonit arvostavat perhe-elämää ja pitävät perheen perustamista hyvin tärkeänä.

Uskonottomuus

”OPPI”

Uskonottomia ihmisiä on maailmassa n. 820 miljoonaa. Uskonottomuudella tarkoitetaan elämäkatsomusta, johon **ei kuulu uskonnollisuutta**. Sanana **uskonnoton** käsittelee asiaa, joka ei perustu uskontoon tai jossa ei ole uskontoa. **Ateismi** sen sijaan tarkoittaa jumalan olemassaolon kieltämistä. Uskonnotomat ja ateistit eivät kuitenkaan ole yhtenäinen ryhmä, joka ajattelisi samalla tavalla vaan heihin kuuluu **paljon eri tavalla ajattelevia ihmisiä**. Uskonnotomat ja ateistit ajattelevat usein, että **luotettavaa tietoa elämästä saa vain tutkimusten avulla**. (Rajala 2015, 106.)

USKONNOTTOMUUDEN TÄRKEIMMÄT JUHLAT

Ihmisen elämässä olevat **juhlat eivät riipu uskonnosta**. Suomessa häitä, nimenantoa ja hautajaisia viettävät sekä johonkin uskontoon kuuluvat että uskonnotomat. Juhlan ydin ei ole kiinni uskonnosta vaan **läheisten ihmisten yhteenkuuluvuuden tunteesta**.

- **Nimenantojuhla eli nimiäiset** järjestetään lapsen nimenannon kunniaksi. Tällöin lapsi liitetään perheeseensä ja sukuunsa sekä perheen omaan ystäväpiiriin. Nimiäisissä on usein pientä tarjottavaa, puheita ja lauluja. Mitään kaavaa juhlalle ei kuitenkaan ole. Lapselle voidaan myös nimetä kastekummien sijaan siviilikummit.

- **Prometheus-leiri** on tarkoitettu sellaisille nuorille, jotka eivät halua osallistua uskonnolliselle rippileirille. Leirillä käsitellään esimerkiksi erilaisuutta, syrjintää, yhteiskuntaa ja vaikuttamista, tulevaisuutta, maailmankatsomuksia, ympäristöä, ihmissuhteita ja seksuaalisuutta. Leirin tarkoituksena on haastaa nuoria itsenäiseen ajatteluun. Leirin jälkeen nuorelle järjestetään usein juhlat, jotka voidaan nähdä **aikuistumisjuhlan**a.

(Rajala 2015, 106-107.)

Lisäksi moni uskonnoton perhe viettää Suomessa kristinuskon pohjalta syntyneitä juhlia kuten **joulua ja pääsiäistä**. Tällöin juhlien perinteillä kuten lahjoilla, ruualla ja virpomisella ei kuitenkaan ole uskonnollista merkitystä.

USKONNOTTOMUUS ARJESSA

Kun perheeseen, joka ei tunnusta mitään uskontoa, syntyy lapsi, eivätkä vanhemmat halua liittää häntä kirkkoon, pidetään lapselle usein **nimiäiset**. Nimenantotilaisuudessa lapsi liitetään symbolisesti perheeseensä, sukuunsa ja perheen ystäväpiiriin. (pro-seremoniat.)

Naimisiinmeno ja häät onnistuvat ilman uskontoakin. Tällöin puhutaan siviilivihkimisestä, joka tapahtuu perinteisesti maistraatissa. Tämän jälkeen pidetään usein erikseen juhlat sukulaisille ja ystäville.

Uskonnottomien ihmisten **suru ja surutyö** eivät ole millään tavalla uskonnollisia. Vainaja usein tuhkataan ja tämän jälkeen tuhkat haudataan ilman minkäänlaisia uskonnollisia rituaaleja. Kuolinilmoituksessa käytetään esimerkiksi ristin sijaan **liekkimaljakuviota**. (Rajala 2015, 107.)

KOOSTE

USKONNOTTOMUUDESTA

- Uskonottomuus tarkoittaa sitä, ettei perhe tunnusta mitään uskontoa
- Ateistit kieltävät jumalan olemassaolon
- Uskonnotomat eivät ole yksi yhtenäisesti ajatteleva joukko, vaan sen sisällä on monia eri ajattelutapoja
- Uskonnotomat viettävät pääosin samoja juhlia kuin Suomen luterilaiset, mutta ilman uskonnollista näkökulmaa

Materiaalia

Videolinkkejä katsomuskasvatuksen toteutuksesta

- Katsomuskasvatus:
<https://www.youtube.com/watch?v=BLoQ8Fbvjwo>
- Muutokset:
<https://www.youtube.com/watch?v=0m7IGfvsYY>
- Vasu ja työntekijät:
<https://www.youtube.com/watch?v=SmUMxKxdCQQ>
- Yhteistyö seurakunnan kanssa:
<https://www.youtube.com/watch?v=yG-4LkgZ7Gs>
 - Korimalli (kumppanuuden korit):
<https://www.youtube.com/watch?v=tbv5QISidpA>

Opetushallituksen näkökulmia varhaiskasvatussuunnitelman toteuttamiseen (katsomuskasvatus) sivu 10→

<https://www.avi.fi/documents/10191/11024304/N%C3%A4k%C3%B6kulmia+varhaiskasvatussuunnitelman+toteutumiseen/c5d24bed-c7f2-42d6-b6bd-588c9fe0b8a6>

Opetushallituksen ohje varhaiskasvatuksen

katsomuskasvatuksen toteuttamisesta ja uskonnollisista tilaisuuksista varhaiskasvatuksessa

https://www.oph.fi/download/189008_Ohje_varhaiskasvatuksen_katsomuskasvatuksen_toteuttamisesta_ja_uskonnollisis.pdf

Lisätieto uskonnoista

- Uskonnot Suomessa:
<http://www.uskonnot.fi/>
- Uskontojen maailma:
<http://www.uskontojenmaailma.fi/index>
- Uskonnot pähkinänkuoressa:
https://www.edu.fi/perusopetus/uskonto_ja_elamankatsomustieto/uskontonetti/uskonnot_pahkinankuoressa
- Uskonto:
<https://peda.net/p/Ari.Laamanen/e7lum>

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet

https://www.oph.fi/download/179349_varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet_2016.pdf

Aiheeseen liittyvää kirjallisuutta

- Haapsalo, T., Petäjä, H., Vuorelma-Glad, P., Sandén, M., Pulkkinen, H. & Tahvanainen, I. (toim.) **Varhaiskasvatus katsomusten keskellä**. Helsinki: Lasten keskus ja Kirjapaja Oy.
- Paavola, H. & Talib, M-T. 2010. **Kulttuurinen moninaisuus päiväkodissa ja koulussa**. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Pyhäranta, T., Raudaskoski, J. & Seppälä, O. 2016. **Adventista Ramadaniin. Uskonnolliset juhlat Suomessa**. Helsinki: Kirjapaja Oy.

Jokaisen uskonnon lopullinen päämäärä on pyrkimys hyvään.

(Alla olevan kaavion lähde: Salonen 2017, 180.)

<i>Uskonto</i>	<i>Kultainen sääntö</i>
<i>Kungfutselaisuus</i>	<i>"Mitä et itse toivo, sitä älä tee myöskään toisille ihmisille." Kungfutse n. 551-481 eKr.</i>
<i>Islam</i>	<i>"Kukaan teistä ei ole uskovainen niin kauan kuin hän ei toivo veljelleen sitä, mitä hän toivoo itselleen"</i>
<i>Kristinusko</i>	<i>"Kaikki, minkä tahdotte ihmisten tekevän teille, tehkää se heille." Jeesus Nasaretilainen</i>
<i>Buddhalaisuus</i>	<i>"Tila joka ei ole miellyttävä tai ilahduttava minulle, ei voi olla sellainen myöskään toiselle; ja miten voin vaatia toista hyväksymään tilan, joka ei ole miellyttävä tai ilahduttava minulle."</i>
<i>Hindulaisuus</i>	<i>"Kenenkään ei tule käyttäytyä toista kohtaan epämiellyttävästi. Tämä on moraalin perusta."</i>
<i>Juutalaisuus</i>	<i>"Älä tee toisille sellaista, mitä et tahdo tehtävän itselle." Rabbi Hillel 60 eKr.-10 jKr.</i>

"Kaikki voittavat, jos rakennamme yhteiskunnan, jossa ihmisen arvokkuuden mitaksi riittää se, että on syntynyt ihmiseksi."

-Arto. O. Salonen-

Lähteet

PAINETUT

Ahonen, L. 2017. Vasun käyttöopas. Jyväskylä: PS-Kustannus.

Haapsalo, T. 2017. Kohti yhteistä ymmärrystä katsomuskasvatuksesta. Teoksessa: Haapsalo, T., Petäjä, H., Vuorelma-Glad, P., Sandén, M., Pulkkinen, H. & Tahvanainen, I. (toim.) Varhaiskasvatus katsomusten keskellä. Helsinki: Lasten keskus ja Kirjapaja Oy, 6-8.

Kangasmaa, T., Petäjä, H. & Vuorelma, P. 2008. Varhaiskasvatuksen uskonnollis-katsomuksellinen orientaatio. Teoksessa: Kangasmaa, T., Petäjä, H. & Vuorelma, P. (toim.) Lapsenkaltainen, Uskonnollis-katsomuksellinen orientaatio varhaiskasvatuksessa. Helsinki: Lasten keskus, 34-61.

Ketola, K. 2008. Uskonnot Suomessa. Käsikirja uskontoihin ja uskonnollistaustaisiin liikkeisiin. Kirkon tutkimuskeskuksen julkaisuja 102. Vammala: Vammalan kirjapaino Oy.

Kokkonen, J. 2008. Uskonnollisuus ja hengellisyys lapsen maailmassa. Teoksessa: Kangasmaa, T., Petäjä, H. & Vuorelma, P. (toim.) Lapsenkaltainen, Uskonnollis-katsomuksellinen orientaatio varhaiskasvatuksessa. Helsinki: Lasten keskus, 74-81.

Luumi, J. 2009. Uskonnolliset yhteisöt Suomessa. Helsinki: Multiprint Oy.

Paavola, H. & Talib, M-T. 2010. Kulttuurinen moninaisuus päiväkodissa ja koulussa. Jyväskylä: PS-kustannus.

Pyhäranta, T., Raudaskoski, J. & Seppälä, O. 2016. Adventista Ramadaniin. Uskonnolliset juhlat Suomessa. Helsinki: Kirjapaja Oy.

Rajala, P. 2015. Perustietoa uskonnoista selkosuomeksi. Maailman uskonnot. 2. painos. Turku: Hansaprint Oy.

Salonen, A. 2017. Suuri tarina täyteen ihmisyyteen kasvamisessa. Teoksessa: Haapsalo, T., Petäjä, H., Vuorelma-Glad, P., Sandén, M., Pulkkinen, H. & Tahvanainen, I. (toim.) Varhaiskasvatus katsomusten keskellä. Helsinki: Lasten keskus ja Kirjapaja Oy, 177-193.

Tast, S. 2017. Oikeus omaan katsomukseen ja katsomuskasvatukseen. Teoksessa: Haapsalo, T., Petäjä, H., Vuorelma-Glad, P., Sandén, M., Pulkkinen, H. & Tahvanainen, I. (toim.) Varhaiskasvatus katsomusten keskellä. Helsinki: Lasten keskus ja Kirjapaja Oy, 6-8.

SÄHKÖISET

Evangelisuus. Suomen evankelisluterilainen kirkko. Viitattu 3.9.2018. <https://evl.fi/sanasto/-/glossary/word/Evangelisuus>

Heränneisyys. Suomen evankelisluterilainen kirkko. Viitattu 3.9.2018. <https://evl.fi/sanasto/-/glossary/word/Her%C3%A4nn%C3%A4isyys>

Herätysliikkeet ja kristilliset järjestöt. Suomen evankelisluterilainen kirkko. Viitattu 3.9.2018. <https://evl.fi/tietoa-kirkosta/kirkko-ja-yhteiskunta/heratysliikkeet-ja-jarjestot>

Jw.org. 2018. Jeesuksen kuoleman muistojuhla. Viitattu 28.8.2018. <https://www.jw.org/fi/jehovan-todistajat/muistojuhla/>

Laamanen, A. 2014. Kungfutselaisuus. Viitattu 27.8.2018. <https://peda.net/p/Ari.Laamanen/e7lum/6-kiinan-uskonnot/kungfutselaisuus2>

Lestadiolaisuus. Suomen evankelisluterilainen kirkko. Viitattu 3.9.2018. <https://evl.fi/sanasto/-/glossary/word/Lestadiolaisuus>

Mormonismi. 2004. Elämäsi mormonina. Viitattu 28.8.2018. <http://www.mormonismi.net/elamasi.shtml>

Peltomaa, H. 2002. Maailmanuskonnot. Buddhalaisuus: Elämäntavat ja uskonnon harjoittaminen. Viitattu 24.8.2018. <http://www.opinto.net/web/parser.php?sec=usk&sub=maai&page=buddha-004>

Pro-seremoniat. Kauneimmat perhejuhlat uskonottomasti. Viitattu 18.9.2018. <http://pro-seremoniat.fi/>

Rukoilevaisuus. Suomen evankelisluterilainen kirkko. Viitattu 3.9.2018. <https://evl.fi/sanasto/-/glossary/word/Rukoilevaisuus>

Uskonnot Suomessa-hanke. Adventismi. Viitattu 31.8.2018. <http://www.uskonnot.fi/uskonnot/view.php?religionId=27>

Uskonnot Suomessa-hanke. Helluntailaisuus. Viitattu 31.8.2018. <http://www.uskonnot.fi/uskonnot/view.php?religionId=28>

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. 2016. Opetushallitus. Viitattu 4.9.2018. https://www.oph.fi/download/179349_varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet_2016.pdf

KUVAT (jos ei mainittu kuvan yhteydessä)

Pixabay. 2018. <https://pixabay.com/>

Kuva: Kumppanuuden korit. Opetushallitus. <https://www.avi.fi/documents/10191/11024304/N%C3%A4k%C3%B6kulmia+varhaiskasvatussuunnitelman+toteutumiseen/c5d24bed-c7f2-42d6-b6bd-588c9fe0b8a6>